

Občina Radenci
Radgonska cesta 9
9252 Radenci

PREDLOG OBČINSKEGA DELNEGA N A Č R T A ZAŠČITE IN REŠEVANJA
OB POTRESU
VERZIJA: 2.0

	ORGAN	DATUM	PODPIS
Izdelal	ZAME s.p.		_____
Odobril	POVELJNIK CIVILNE ZAŠČITE OBČINE RADENCI		_____
Sprejel	ŽUPAN OBČINE RADENCI		_____
Skrbnik	ZDENKA ŠTEFANEC		_____

Številka: 846-0002/2021-1

Datum: 14.06.2021

Kazalo vsebine

1. NESREČA, ZA KATERO JE IZDELAN NAČRT - POTRES	4
1.1. UVOD	4
1.2. POTRESNA NEVARNOST NA OBMOČJU POMURSKE REGIJE IN OBČINE RADENCI.....	4
1.2.1. Splošno o potresih	4
1.2.2 Karta potresne intenzitete.....	4
1.2.3 Karta projektnega pospeška tal.....	5
1.3 POTRESNO OBMOČJE OBČINE RADENCI	6
1.4 MOŽEN OBSEG NESREČE.....	8
1.5 POTRESNA ODPORNOST OBJEKTOV	9
1.6 MOŽNOST IN VERJETNOST NASTANKA VERIŽNE NESREČE.....	10
1.7 UKREPI ZA ZMANJŠANJE POSLEDIC POTRESA:	12
1.8 SKLEPNE UGOTOVITVE	13
2. OBSEG NAČRTOVANJA.....	15
2.1. TEMELJNE RAVNI NAČRTOVANJA.....	15
2.2. NAČELA ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI.....	17
3. ZAMISEL IZVAJANJA ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB NESREČI, ZA KATERO JE IZDELAN NAČRT	19
3.1. TEMELJNE PODMENE	19
3.2. ZAMISEL IZVEDBE ZAŠČITE IN REŠEVANJA.....	20
3.2.1. Koncept odziva ob potresu	20
3.3. UPORABA NAČRTA	24
4. OPAZOVANJE, OBVEŠČANJE IN ALARMIRANJE.....	25
4.1. OPAZOVANJE POTRESNE AKTIVNOSTI.....	25
4.2. IZVAJANJE OBVEŠČANJA PRISTOJNIH ORGANOV IN JAVNOSTI OB POTRESU.....	26
4.2.1 Obveščanje pristojnih organov	26
4.2.2 Obveščanje prebivalcev na prizadetem območju.....	27
4.2.3 Obveščanje javnosti.....	28
4.3 ALARMIRANJE.....	29
5 ZAGOTAVLJANJE POMOČI V MATERIALNIH IN FINANČNIH SREDSTVIH	31
6 ZAŠČITNI UKREPI IN NALOGE ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI.....	32
6.1 ZAŠČITNI UKREPI	33
6.1.1 Prostorski, urbanistični, gradbeni in drugi tehnični ukrepi (ocena poškodovanosti objektov)	33
6.1.2 Evakuacija	38
6.1.3 Sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev	42
6.1.4 Radiološka, kemijska in biološka zaščita	44
6.1.5 Zaščita kulturne dediščine	46
6.2 NALOGE ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI.....	48
6.2.1 Prva pomoč in nujna medicinska pomoč	48
6.2.2 Identifikacija mrtvih	50
6.2.3 Psihološka pomoč.....	51
6.2.4 Prva veterinarska pomoč.....	53

6.2.5 Reševanje iz ruševin	55
6.2.6 Gašenje in reševanje ob požarih	57
6.2.7 Iskanje pogrešanih oseb	58
6.2.8 Zagotavljanje osnovnih pogojev za življenje.....	58
7 OSEBNA IN VZAJEMNA ZAŠČITA.....	61
8 OCENJEVANJE ŠKODE	62
9 RAZLAGA POJMOV IN OKRAJŠAV	64
9.1. POMEN POJMOV	64
9.2. RAZLAGA OKRAJŠAV	65
10 SEZNAM PRILOG IN DODATKOV	67
10.1. SKUPNE PRILOGE	67
10.2 POSEBNE PRILOGE	68
10.3 SKUPNI DODATKI	68
10.4 POSEBNI DODATKI.....	68

1. NESREČA, ZA KATERO JE IZDELAN NAČRT - POTRES

1.1. Uvod

Občinski delni načrt zaščite in reševanja ob potresu temelji na določilih Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Ur. list RS, št. 51/06-UPB1 in 97/10 in 21/18). Izdelan je v skladu z določili Uredbe o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja (Ur. l. RS, št. 24/12, 78/16 in 26/19) in Uredbe o organiziranju, opremljanju in usposabljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč (Uradni list RS, št. 92/07, 54/09, 23/11, 27/16 in 26/19).

Načrt temelji na podlagi Ocene ogroženosti občine Radenci ob potresu (v nadaljevanju: občine) in je podrobneje razčlenjen Delni regijski načrt zaščite in reševanja ob potresu v Pomurju (8421-8/2015-6 – DGZR; ažurirano februar 2021), ki ga je pripravila Izpostava Uprave RS za zaščito in reševanje (URSZR) Murska Sobota.

1.2. Potresna nevarnost na območju Pomurske regije in občine Radenci

1.2.1. Splošno o potresih

Potres je naravni pojav, ko v Zemljini notranjosti pride do nenadne sprostitve nakopičenih elastičnih napetosti, pri čemer se sproščena energija razširja v obliki seizmičnega valovanja. Ko potresno valovanje doseže površje z zadostno energijo, da povzroči neželene posledice na ljudi, objekte ali naravo, govorimo o potresu kot o naravni nesreči.

Potres je eden izmed pojavov v naravi, ki ga ne moremo nadzorovati, lahko pa ga zelo dobro merimo. Potresa ne moremo napovedati, ni mogoče vnaprej oceniti njegovega obsega, moči in škode, ki jo bo povzročil, predvidimo lahko le območja, na katerih se lahko pojavi. Lahko ocenimo največjo magnitudo, ki jo z določeno verjetnostjo pričakujemo in obseg škode, ki bi jo potres na neki lokaciji lahko povzročil. V primerjavi z drugimi naravnimi nesrečami, ki so povezane z meteorološkimi procesi in jih lahko v blažji ali hujši obliki pričakujemo (poplave, suša vetrovi), ima potres zaradi nenadnosti pojava in drugačnih posledic veliko hujši vpliv na vsakdanje življenje. Navadno je število žrtev večje, saj ni očitnih znakov, da bi ljudem vnaprej napovedali potres in jim omogočili umik na varno. Večja je tudi škoda, saj je zaradi obsega porušenih objektov proces obnove po potresu poškodovanega območja dražji, vzpostavitev normalnih razmer v gospodarstvu pa traja dlje kot pri drugih naravnih nesrečah.

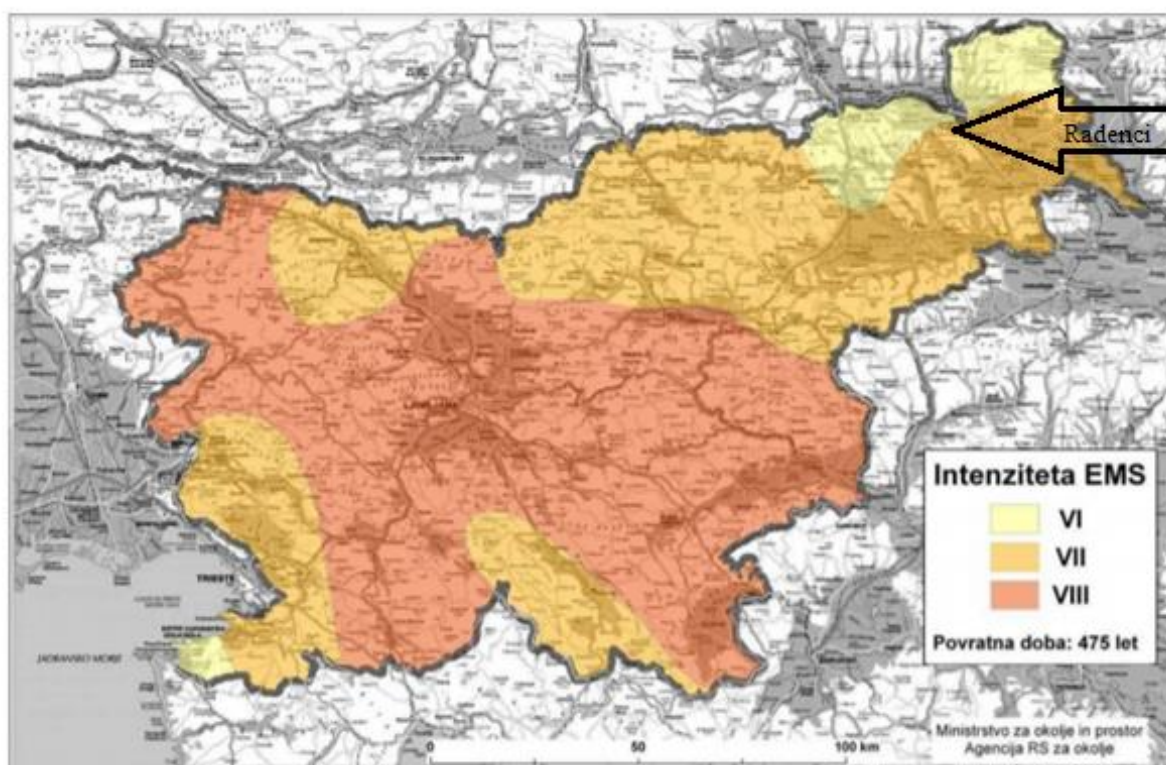
1.2.2 Karta potresne intenzitete

Karta potresne intenzitete je izračunana za povratno dobo 475 let, kar ustreza 90% verjetnosti, da vrednosti na karti v 50 letih ne bodo presežene. Pri izračunu so upoštevana povprečna dejanska tla območja posamezne stopnje intenzitete.

Karta potresne intenzitete za povratno dobo 475 let iz leta 2011 je nova in namenjena predvsem sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami pri načrtovanju ukrepov za preprečevanje in zmanjševanje škode ob potresih.

Občina Radenci se nahaja na območju **VII EMS lestvice**, kar pa ne pomeni, da na tem območju ni mogoč potres z učinki, ki so večji od tistih, ki jih predvideva karta potresne intenzitete, bodisi zaradi lokalnih razmer, bodisi zaradi same moči potresa. Možnosti za to so sicer majhne, a so se v preteklosti že dogajale (idrijski potres iz leta 1511).

Slika 1. Karta potresne intenzitete s povratno dobo 475 let

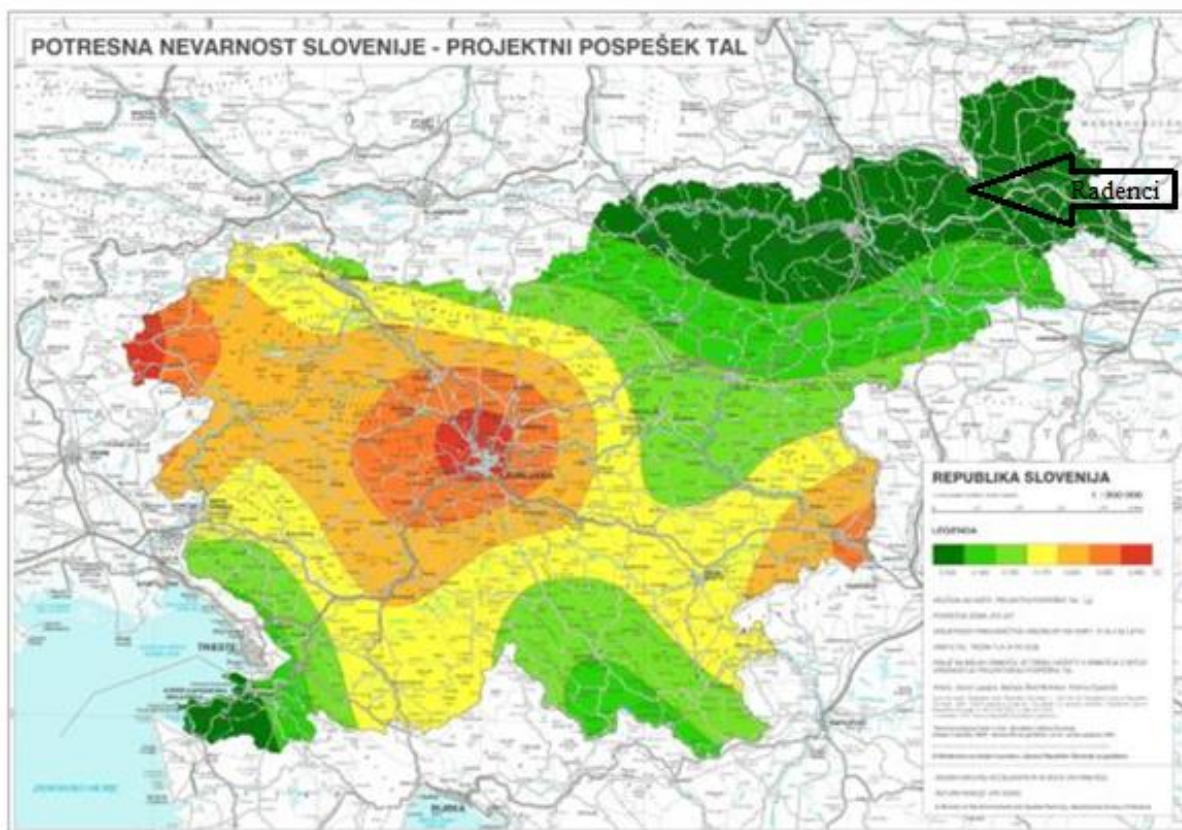
Vir: ARSO, 2011

1.2.3 Karta projektnega pospeška tal

Za potresno odporno projektiranje se skladno z zakonodajo uporablja karta projektnega pospeška tal.

Karta projektnega pospeška tal za trdna tla za povratno dobo 475 let (Lapajne in drugi, 2001) je uradna karta potresne nevarnosti Slovenije. Izdelana je v skladu z zahtevami slovenskega (in evropskega) standarda EC8 (SIST EN 1998-1:2005) in Nacionalnega dodatka (SIST EN 1998-1:2005/oA101:2005). Vrednosti projektnega pospeška tal so razvrščene v razrede in zaokrožene navzgor. Območja enake potresne nevarnosti so na karti označena z isto barvo. Kraje na mejah območij je treba uvrstiti v območja z večjo vrednostjo projektnega pospeška tal.

Slika 2: Potresna nevarnost občine Radenci – projektni pospešek tal (Lapajne in drugi, 2001)

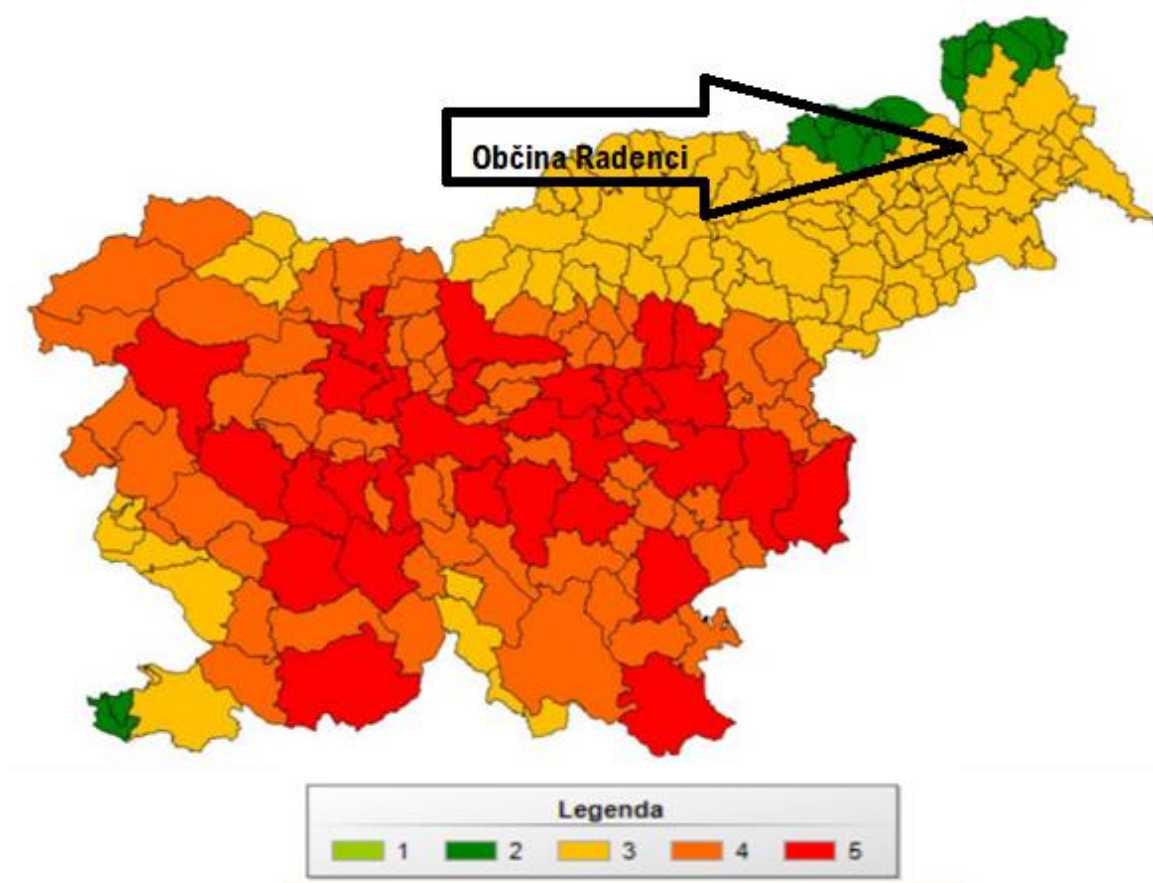

Doslej takšnega potresa na območju občine Radenci še ni bilo.

Tabela 1: Razvrstitev občine Radenci v razred ogroženosti ob potresu in število prebivalcev občine, ki živijo na območjih posamezne potresne intenzitete

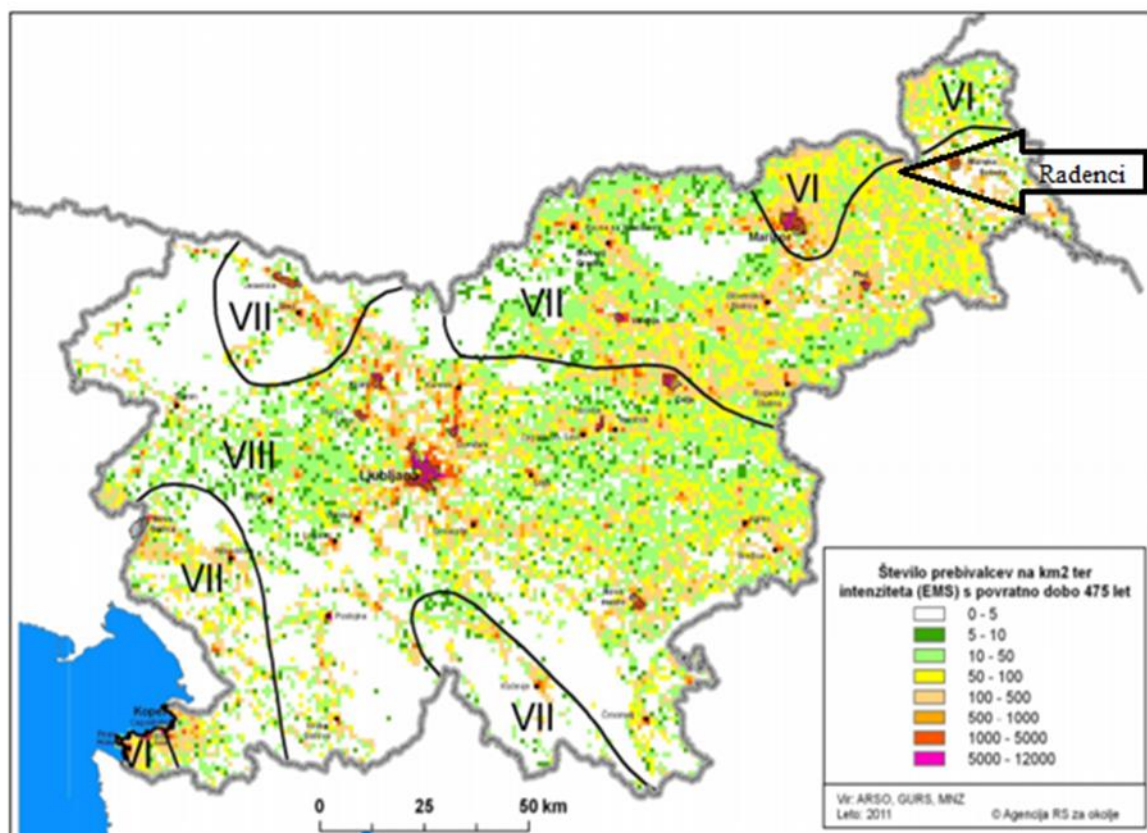
Občina	Število prebivalcev				Razred ogroženosti
	Območje VI EMS	Območje VII EMS	Območje VIII EMS	SKUPAJ Št. prebivalcev	
Radenci		5.076		5.110	3

Slika 3: Potresna ogroženost občine Radenci

1-majhna, 2-srednja, 3-velika, 4-zelo velika 1, 5-zelo velika 2

Slika 4: Število prebivalcev na km² in ocenjena potresna intenziteta EMS za povratno dobo 475 let (Vir: ARSO, spletna stran)

1.4 Možen obseg nesreče

Potres neposredno ne vpliva na ljudi. Do poškodb in smrtnih žrtev pride zaradi porušitve zgradb, požarov, eksplozij, nenadzorovanega uhajanja nevarnih snovi v okolje in drugih sprememb v okolju, ki jih povzroči potres. Izkušnje kažejo, da potresi porušijo ali močno poškodujejo predvsem starejše zgradbe, hude poškodbe pa lahko opazimo tudi na novejših zgradbah, ki so sicer zgrajene po predpisih o potresno varni gradnji.

Nova 12-stopenjska evropska makroseizmična lestvica (EMS lestvica) je izpopolnjena verzija MSK lestvice. V EMS lestvici so definicije osnovane na:

- vplivu potresa na ljudi,
- vplivu potresa na objekte in naravo (izključujoč poškodbe na stavbah, vplive na tla in porušitve tal),
- poškodbah na stavbe.

1.5 Potresna odpornost objektov

Potresna odpornost objektov v občini Radenci je opredeljena v oceni ogroženosti. Iz nje pa lahko ugotovimo, da:

- **Glede na predpise, ki so veljali v različnih obdobjih ocenjujemo, da bi stanovalci, ki živijo v stavbah zgrajenih po letu 1982² (približno 1477 stanovalcev), potres VI. stopnje najverjetneje prestali brez bistvenih poškodb, oziroma s takšnimi poškodbami, zaradi katerih naj ne bi utrpeli hujših poškodb in bi bila sanacija teh stanovanj oziroma stavb, v katerih so stanovanja, ekonomsko upravičena.**
- **Na drugi strani pa je veliko ljudi, ki bivajo v potresno najbolj ranljivih stavbah (v stavbah, zgrajenih do leta 1963), zaskrbljujoče visoko (1515). Tam lahko pride do velikih poškodb in finančnih stroškov v primeru sanacije.**
- **Dobrih 2083 ljudi pa biva v stanovanjih, zgrajenih v obdobju med letoma 1964 in 1981, torej v času veljave prvih kolikor toliko ustreznih predpisov o potresno odporni gradnji.**

Na območju, ki ga je prizadel potres, moramo prizadeti družbi čim prej omogočiti vrnitev v normalno življenje. Najprej moramo ugotoviti kaj se je dejansko zgodilo, koliko prebivalcev lahko po potresu uporablja svoja stanovanja brez bojazni, da se bodo ob ponovljenem sunku stavbe porušile. Vedeti moramo tudi koliko je poškodovanih stavb, ki jih lahko saniramo, medtem pa prebivalce preselimo v začasna prebivališča (šotori, stanovanjske prikolice). Seveda pa je nujno poznati tudi število porušениh ali hudo poškodovanih stavb in prizadetim stanovalcem zagotoviti trajnejša začasna prebivališča (bivalni zabojniki, montažne hiše).

Problem bi lahko predstavljale večnadstropne stavbe, predvsem hoteli, Zdravilišče Radenci, saj je na tem območju zaradi turističnih kapacitet lahko veliko ljudi na majhnem območju. To lahko sproži še dodatno paniko v primeru večjega potresa. Na srečo v občini Radenci ni kakšnega velikega industrijskega objekta, ki bi lahko predstavljal grožnjo v primeru potresa večjega obsega.

Po izkušnjah lahko stavbe (objekte visoke gradnje), ki so prestale potres, glede na uporabnost razvrstimo v 3 kategorije (Fischinger, 1998):

- **uporabni objekti**, ki jih potres ni poškodoval in jih na zunaj označimo z zeleno barvo,
- **začasno neuporabni objekti**, ki jih je potres poškodoval v tolikšni meri, da bi jih utegnil naknadni potresni sunek porušiti. Vstop v takšne objekte, ki jih na zunaj označimo z rumeno barvo, je dovoljen samo lastnikom, ki želijo na lastno tveganje začasno preseliti opremo,...
- **neuporabni objekti**, ki jih je potres porušil ali poškodoval v tolikšni meri, da jih ni več mogoče sanirati. Takšne objekte označimo z rdečo barvo³.

² Število stanovanj pomnožimo s povprečnim številom ljudi na stanovanjsko enoto.

³ Razvrstitev velja predvsem za ti. navadne objekte vseh vrst konstrukcij, med katerimi je največ stanovanjskih objektov individualne in blokovne gradnje, ter javnih objektov.

Objekti, katerih delovanje je pomembno za uspešno odvijanje vseh aktivnosti v sistemu obvladovanja posledic potresa zahtevajo poseben pristop. V primeru naravne nesreče kot je potres, med te objekte spadajo predvsem bolnišnice in drugi zdravstveni objekti, gasilske in policijske postaje, komunikacijski centri in centri za zaščito in reševanje, pa tudi nekatere druge upravne stavbe. Ocenjevanje uporabnosti za ugotavljanje uporabnosti pomembnejših ključnih objektov imajo prednost pred vsemi ostalimi, izvajajo pa jih strokovno najbolj usposobljene ekipe. Šole in drugi objekti, predvsem tisti, ki so med pomembnejše uvrščeni kot kulturnozgodovinski spomeniki, lahko počakajo.

1.6 Možnost in verjetnost nastanka verižne nesreče

Kot posledica potresa lahko pride do sledečih sekundarnih nesreč: požar, plazovi, poškodbe komunalne infrastrukture in prometnih komunikacij, poškodbe vodovodnega omrežja in epidemije.

➤ Požari

Požari v stanovanjskih in industrijskih objektih:

- poškodbe na električnih instalacijah in različnih električnih porabnikih
- poškodbe na linijah elektrodistribucije
- poškodbe na plinovodih
- vžig in eksplozije gospodinjskega plina in gospodarskega plina
- poškodbe peči na trdo gorivo in plinsko olje.

Preventivni ukrepi za preprečitev požarov:

- takojšen izklop porabnikov energije in izključitev električnega toka
 - prekinitev kurjenja
 - gospodarske družbe, ki uporabljajo nevarne snovi, mazut, plinsko olje, pline, bencinski servisi in podobni morajo imeti izdelane preventivne ukrepe za preprečitev posledic potresa.
-

➤ Plazovi

Proženje plazov, nastanek podorov in zruškov:

Mirujoči plazovi se zaradi tektonskih premikov lahko sprožijo oz. lahko nastanejo manjši podori in udori zemlje kot posledica nepravilnih posegov v okolje pri gradnji stanovanjskih objektov.

Preventivni ukrepi za preprečitev plazov:

Takojšnje evidentiranje nastalih možnosti za plaz, podor ali udor in izvedba gradbenih in prostorskih ukrepov za sanacijo le-teh. V primeru potresa se morajo prebivalci iz objektov, ki so ogroženi od plazov takoj umakniti iz objektov. Prebivalstvo je potrebno preventivno opozarjati na posledice plazov v primeru potresa predvsem na območjih, kjer so plazovi evidentirani.

➤ **Komunalna infrastruktura in prometne komunikacije**

Poškodovanje komunalne infrastrukture in prometnih komunikacij:

V primeru potresa lahko pride do poškodb na objektih vodooskrbe in sicer od zbiralnikov, rezervoarjev, razdelilnih postaj, črpališč in samega vodovodnega omrežja. Zaradi tega lahko pride do onesnaženja pitne vode in oporečnosti za uporabo, kar lahko predstavlja realno možnost za nastanek epidemij, drisk ali drugih črevesnih bolezni.

Preventivni ukrepi:

- Načrtovanje vodooskrbe v primeru motene oskrbe.
- Seznanjanje prebivalstva z ukrepi zagotovitve vodooskrbe.
Uporabi se načrt vodooskrbe v primeru suše.

• **Kanalizacijsko omrežje:**

V primeru potresa lahko pride do poškodb kanalizacijskih objektov in omrežja in s tem izteka kanalizacijskih voda v tla, objekte in vodotoke. Lahko pride do motenj ali prekinitev uporabe kanalizacijskega omrežja v stanovanjskih zgradbah, kar je predvsem v poletnem času realna možnost za nastanek okužb in epidemij.

Preventivni ukrepi:

Javno komunalno podjetje mora zagotavljati možnost in pogoje za odpravo napak na kanalizacijskem omrežju, ki temelji na izdelani oceni ogroženosti.

• **Prometne nesreče na cestnih in železniških komunikacijah:**

V primeru rušilnega potresa lahko pride do poškodovanja železniških tirov in mostovnih konstrukcij. Možne so ovirane poti med stanovanjskimi naselji in zgradbami zaradi rušenja ali delnega rušenja objektov, predvsem na območjih starejših zgradb.

Preventivni ukrepi:

Slovenske železnice morajo imeti izdelano oceno ogroženosti in preventivne ukrepe za zavarovanje železniškega prometa v primeru potresa.

➤ **Epidemije**

Epidemije:

Kot sekundarna posledica poškodb na kanalizacijskem omrežju in moteni oziroma prekinjeni oskrbi z vodo ter v primerih velike onesnaženosti zraka zaradi velike količine prašnih delcev zaradi premetavanja in čiščenja ruševin, lahko pride do epidemij, predvsem

Preventivni ukrepi:

V primeru potresa v poletnem času je potrebno še posebno zaostreno izvajati higiensko epidemiološke ukrepe in za izvajanje le-teh zagotoviti sile in sredstva v največji meri. Obenem je potrebno občane obveščati o načrtovanih higiensko-epidemioloških

lažjih črevesnih obolenj, čemur so podvrženi predvsem dojenčki, otroci do 6 let in bolniki. V primeru prekinitve električnega toka pride do večjih količin organskih odpadkov, predvsem okvarjenega mesa in zelenjave, ki so jih imeli občani v zamrzovalnih skrinjah in so se živila pokvarila. Potrebno je zagotoviti ažuren odvoz odpadkov.

ukrepih, zagotavljati sredstva za razkuževanje, dezinfekcijo, dezinsekcijo in deratizacijo. Nalogo higiensko epidemiološkega nadzora ter izvajanje ukrepov za primer potresa izvaja občinska strokovna služba v sodelovanju z ministrstvom za zdravstvo. Čiščenje ulic z vodo se izvaja z ustreznimi gasilskimi vozili in opremo, za opravljanje komunalne dejavnosti se koristijo tudi razna gospodarska vozila. Javno komunalno podjetje se mora ob potresu prednostno angažirati na nalogah preskrbe z vodo in zagotavljanja ostale komunalne infrastrukture.

1.7 Ukrepi za zmanjšanje posledic potresa:

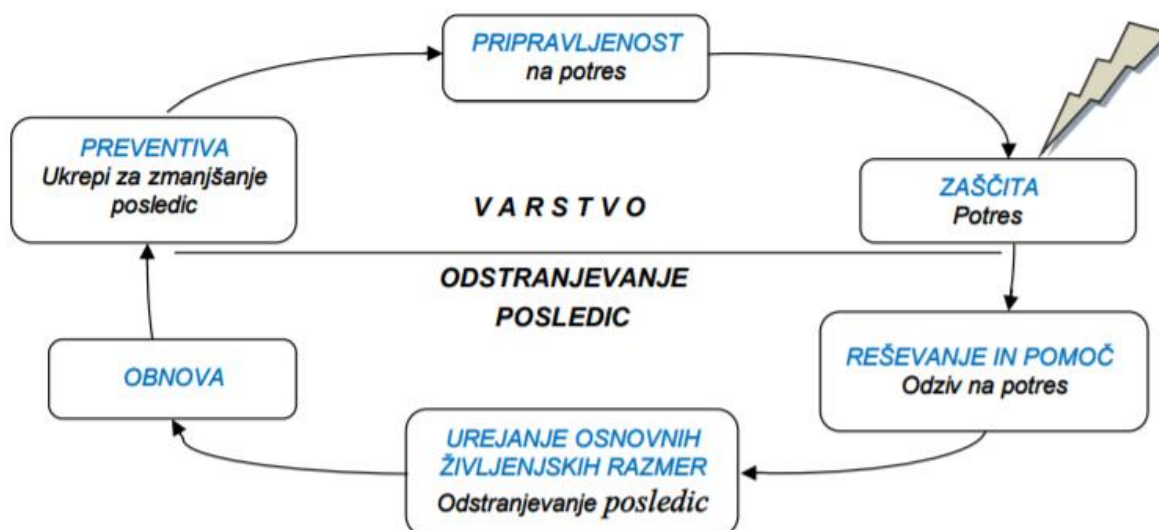
Najpomembnejši ukrepi za preprečevanje in zmanjšanje posledic potresa so:

- potresno odporna gradnja (predpisane zahteve za novogradnjo, sanacijo in utrditvev objektov, postopki za ocenjevanje po potresu poškodovanih objektov ter popotresno sanacijo),
- načrtovanje delovanje sistema ZRP (usposabljanje in opremljanje sil za ZRP ter izdelava in dopolnjevanje načrtov ZiR ob potresu),
- sistematično spremljanje in proučevanje potresne dejavnosti (državna mreža potresnih opazovalnic),
- priprava programov potresne sanacije ter utrjevanje stanovanjskih in pomembnih javnih objektov s področja vzgoje in izobraževanja, varstva otrok, nege starejših občanov in drugih posebnih skupin prebivalcev ter drugih javnih dejavnosti,
- pregled stanja pomembnih infrastrukturnih sistemov (zlasti cest, železnic, mostov, podvozov, nadvozov, predorov, itn.) s ciljem ugotoviti potresno odpornost in ranljivost ter po potrebi zagotoviti povečanje potresne odpornosti teh objektov,
- pregled stanja pomembnih industrijskih objektov ter objektov v katerih se skladiščijo, shranjujejo ali izdelujejo nevarne snovi ter objektov virov večjega tveganja in manjšega tveganja za okolje ter po potrebi zagotoviti povečanje potresne odpornosti teh objektov,
- ustrezna organizacija in delovanje zdravstvene in socialne službe v primeru potresa z močnimi poškodbami,
- izboljšati pripravljenosti na potres, kar se zagotavlja z izobraževanjem prebivalcev za boljši odziv pri potresu, z usposabljanjem organov vodenja v ZRP ter upravnih organov na lokalni in državni ravni ter s pripravo akcijskih načrtov za reševanje.

Varstvo pred potresi v celoti obsega preventivo, vzpostavitev in vzdrževanje pripravljenosti, zaščito, reševanje in pomoč, odpravljanje posledic in obnovo. S tem načrtom se urejajo le ukrepi

in dejavnosti za zaščito, reševanje in pomoč ter zagotavljanje osnovnih pogojev za življenje, ki so v občinski pristojnosti.

Shema 1: Povezave dejavnosti za zmanjševanje posledic potresa

1.8 Sklepne ugotovitve

V oceni ogroženosti pred naravnimi in drugimi nesrečami v občini Radenci smo naredili analizo v primeru potresa VI., VII., in VIII. stopnje v občini Radenci (VII. in VII. stopnja sta zelo malo verjetni, vendar ju ne moremo popolnoma izključiti).

Glede na vse podatke, ki smo jih pridobili z aplikacijo POTROG in glede na ostale karakteristike občine Radenci ter informacije s terena, lahko podamo naslednje informacije:

- V primeru potresa do VII. stopnje po EMS v občini Radenci ne bo občutneje moteno bivanje prebivalcev in delovni proces v podjetjih, zavodih in drugih organizacijah. Prav tako se ne pričakuje večjih poškodb objektov in žrtev. Smiselno in prilagojeno nastalim razmeram potresa bi se izvajali ukrepi in naloge opredeljeni v tem načrtu.
- Hipotetično pa smo vzeli tudi primer, če bi občino Radenci prizadel potres VIII EMS; kar je sicer zelo malo verjetno. Ob takšnem potresu bi bilo poškodovanih 237 stavb, potrebna bi bila začasna namestitvev 593 ljudi, neocenjenih bi bilo 1046 stavb.
- Skupaj razpoložljivih oseb za reševanje bi bilo 269 (87 pripadnikov gasilcev in 182 pripadnikov CZ). Število potrebnih sil namenjeno izključno podpori pri nameščanju ogroženih ljudi v nadomestne nastanitve bi bilo v začetku potrebnih 59, kasneje pa še 5 (prve 14 dni po potresu in pozneje).

- V občini Radenci ni možnosti nesreče s plinom, prav tako v prizadetem območju potresa ni nobene SEVESO lokacije ter visokovodne pregrade.
- Nevarnost za delno zasutje cest predstavljajo ruševine, lahko tudi zemeljski plazovi, v zimskem času tudi snežni plazovi.
- Ruševine, ki bi nastale ob potresu, bi lahko zasule ožje komunikacijske poti, onemogočale promet, poškodovale bi komunalne vode, s tem bi bilo oteženo gašenje požarov, omejena oskrba, izpad proizvodnje, poškodovana in mrtva delovna sila ter ostali občani (Ocena ogroženosti ob potresu v občini Radenci 2021).

D – 100	Ocena potresne ogroženosti v Občini Radenci
P - 100	Evidenčni list o vzdrževanju načrta

2. OBSEG NAČRTOVANJA

2.1. Temeljne ravni načrtovanja

a) Raven občine:

Obveznost izdelave načrta oziroma dela načrta zaščite in reševanja ob potresu za posameznega nosilca načrtovanja je opredeljena glede na Oceno potresne ogroženosti Republike Slovenije, verzija 3.0, št. 842-9/2012-73 – DGZR z dne 07.6.2018, glede na Oceno potresne ogroženosti Pomurske regije, verzija 3.1 in glede na končno uvrstitev nosilca načrtovanja v določen razred ogroženosti. Vsak nosilec načrtovanja se lahko odloči tudi za večji obseg načrtovanja.

Temeljni načrt zaščite in reševanja ob potresu je **državni načrt**. Državni načrt zaščite in reševanja ob potresu je izdelan za potres intenzitete VIII EMS ali višje stopnje po evropski potresni lestvici EMS-98 (v nadaljevanju potres intenzitete VIII EMS ali višje stopnje). S tem načrtom se urejajo zaščitni ukrepi in naloge ZRP.

Občinski načrti zaščite in reševanja se, skladno z določili Uredbe o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja (Uradni list RS, št. 24/12, 78/16 in 26/19), izdelajo v celoti za potres v občinah na potresnem območju, kjer je možen potres intenzitete VIII EMS ali višje stopnje.

Razredi ogroženosti:

V splošnem so občine razvrščene v pet razredov ogroženosti ob potresu. Pri razvrščanju občin in regij v razrede ogroženosti je bila poleg osnove – karte potresne intenzitete, upoštevana zgolj še skupina podatkov in sicer število prebivalcev na posameznih območjih. Podatki o številu prebivalcev po občinah so bili pridobljeni iz aplikacije GIS-UJME s stanjem na dan 1. 12. 2011.

Tabela 2. Razredi ogroženosti

Razred ogroženosti
1
2
3
4
5

Tabela 3. Kriteriji za uvrstitev občin v razrede ogroženosti ob potresu

1.razred Ogroženosti	2.razred Ogroženosti	3. razred ogroženosti	4. razred ogroženosti	5. razred ogroženosti
Vsi prebivalci občine na območju V po EMS ali manj	Vsi prebivalci občine na območju VI po EMS	Vsi preb. ali del preb. občine na območju VI po EMS in nič preb. na območju VIII po EMS	Vsi preb. ali del preb. občine (vendar manj kot 9.000) na območju VIII po EMS ali več	Vsi preb. ali del preb. občine (vendar več kot 9.000) na območju VIII po EMS

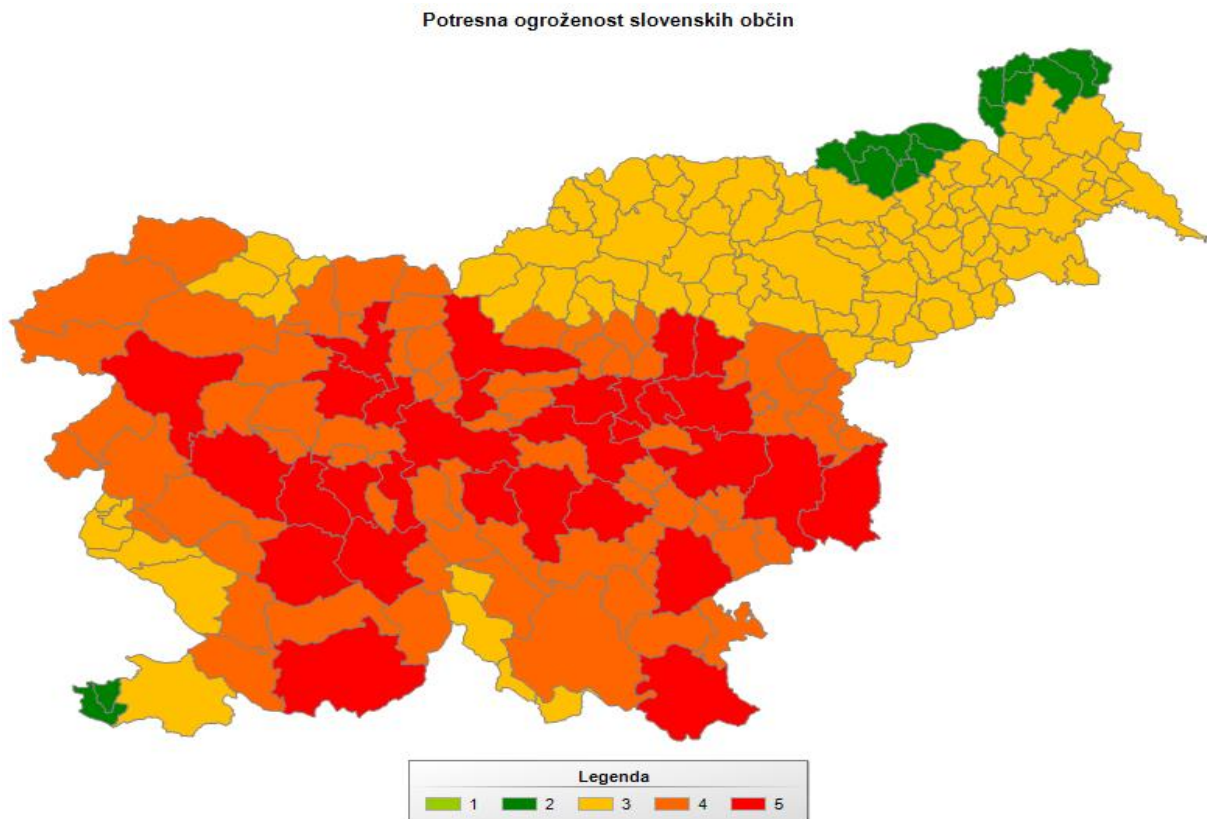
Občinam, ki spadajo v razred ogroženosti 1 in 2 (majhna in srednja ogroženost), ni treba izdelati načrta zaščite in reševanja v celoti ali dela načrta oziroma dokumentov za izvajanje zaščitnih ukrepov ter določenih nalog ZRP (pri srednji ogroženosti se izdelava teh dokumentov priporoča), treba pa je izdelati dokumente, v katerih predvidijo zagotavljanje pomoči potresno prizadetim območjem v silah in sredstvih za ZRP.

Občine, ki spadajo v razred ogroženosti 3 (velika stopnja ogroženosti), izdelajo del načrta zaščite in reševanja oziroma dokumente, v katerih se določita način obveščanja in zagotavljanje pomoči potresno prizadetim območjem v silah in sredstvih za ZRP ter se razdeli izvajanje zaščitnih ukrepov in nalog ZRP.

Občine, ki spadajo v razred ogroženosti 4 in 5 (zelo velika stopnja ogroženosti 1 in 2), v celoti izdelajo samostojen načrt zaščite in reševanja ob potresu.

Občina Radenci spada v 3. razred ogroženosti, zato mora izdelati del načrta zaščite in reševanja oziroma dokumente, v katerih se določita način obveščanja in zagotavljanje pomoči potresno prizadetim območjem v silah in sredstvih za ZRP ter se razdeli izvajanje zaščitnih ukrepov in nalog ZRP.

Slika 5: Potresna ogroženost slovenskih občin

b) Raven organizacije:

Organizacije, ki opravljajo vzgojno-izobraževalno, socialno, zdravstveno ali drugo dejavnost, ki obsega tudi oskrbo ali varovanje 30 ali več oseb in so na potresnem območju, na katerem je mogoč potres intenzitete VIII EMS ali višje stopnje, načrtujejo skladno z občinskimi načrti zaščite in reševanja ter načrti dejavnosti, bolnišnice pa tudi skladno z regijskimi načrti in državnim načrtom potrebno izvedbo zaščitnih ukrepov ter nalog ZRP. Na območju občine Radenci ni takih organizacij, saj je občina ogrožena z intenziteto VII EMS.

Načrt dejavnosti izdelajo pristojni organi in službe občinske uprave, ki po potrebi izdelajo načrte dejavnosti kot poseben dodatek, ki se lahko uporabi kot dodatek k občinskim ali k regijskim načrtom ZIR.

2.2. Načela zaščite, reševanja in pomoči

Zaščita, reševanje in pomoč se ob potresu organizirajo skladno z načeli, ki jih določa Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami, in sicer:

- Vsakdo ima pravico do varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.
- Ob naravni in drugi nesreči imata zaščita ter reševanje človeških življenj prednost pred vsemi drugimi zaščitnimi in reševalnimi aktivnostmi.
- Ob naravni in drugi nesreči je vsakdo dolžan pomagati po svojih močeh in sposobnostih.

- Podatki o nevarnostih ter o dejavnostih državnih organov, lokalnih skupnosti in drugih izvajalcev nalog varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami so javni.
- Država in lokalna skupnost morata zagotoviti, da je prebivalstvo na območju, ki bi ga lahko prizadela naravna ali druga nesreča, obveščeno o nevarnostih.
- Država in lokalna skupnost pri zagotavljanju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, v skladu s svojimi pristojnostmi, prednostno organizirata izvajanje preventivnih ukrepov.
- Vsaka fizična in pravna oseba je v skladu z zakonom odgovorna za izvajanje ukrepov varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.
- Lokalna skupnost uporabi za zaščito, reševanje in pomoč ob naravni ali drugi nesreči najprej svoje sile in sredstva.
- V primerih, ko zaradi velikega obsega nesreče oziroma ogroženosti, sile in sredstva lokalne skupnosti niso zadostna ali niso zagotovljena med sosednjimi lokalnimi skupnostmi, država zagotavlja uporabo sil in sredstev iz širšega območja.
- Vojsko in obrambna sredstva je mogoče uporabiti za zaščito, reševanje in pomoč, če razpoložljive sile in sredstva ne zadoščajo za nujno reševanje ter pomoč in če vojska ni nujno potrebna pri opravljanju obrambnih nalog.

3. ZAMISEL IZVAJANJA ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB NESREČI, ZA KATERO JE IZDELAN NAČRT

3.1. Temeljne podmene

Temeljne podmene načrta zaščite in reševanja ob potresu so:

1. Občinski načrt zaščite in reševanja se izdelava za potres intenzitete VI. EMS ali višje stopnje.
2. Varstvo pred potresom zagotavljajo v okviru svojih pravic in dolžnosti oz. pristojnosti prebivalci kot posamezniki, prebivalci prostovoljno organizirani v raznih društvih in drugih nevladnih organizacijah, ki se ukvarjajo z zaščito in reševanjem, javne reševalne službe, podjetja, zavodi in druge organizacije, katerih dejavnost je pomembna za zaščito in reševanje ter občine, regijski in državni organi.
3. Varnost prebivalcev ob potresu ni odvisna samo od potresne ranljivosti zgradb, v katerih prebivajo, temveč tudi od potresne ranljivosti drugih zgradb. Večina prebivalcev namreč veliko časa preživi v vrtcih, šolah, na delovnih mestih, domovih za ostarele, bolnišnicah. Skladno z Uredbo o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja (Uradni list RS, št. 24/12, 78/16 in 26/19) morajo načrte zaščite in reševanja izdelati tudi organizacije, ki opravljajo vzgojno-izobraževalno, socialno, zdravstveno ali drugo dejavnost, ki obsega tudi oskrbo ali varovanje 30 ali več oseb, če so na potresno ogroženem območju in načrtujejo izvedbo potrebnih zaščitnih ukrepov ter nalog ZRP skladno z občinskimi in regijskimi načrti zaščite in reševanja ter načrti dejavnosti in državnim načrtom.
4. Življenja ljudi so po potresu ogrožena zaradi poškodb objektov in naprav, namenjenih proizvodnji, predelavi, uporabi, prevozu, pretovarjanju, skladiščenju in odstranjevanju nevarnih snovi, poškodb ali porušitve visokih dimnikov, na rezervoarjih z mazutom, porušitve mostov in druge prometne infrastrukture, poškodb na električnih, plinskih in drugih napeljavah itd. Omenjena podjetja, ki s svojo dejavnostjo pomenijo nevarnost za nastanek nesreče, morajo pri izdelavi načrtov zaščite in reševanja oz. zaščitnih ukrepov te nevarnosti upoštevati.
5. Prebivalci na potresno ogroženem območju morajo biti pravočasno in objektivno obveščeni o pričakovanih nevarnostih potresa, njegovih posledicah, načrtih in ukrepih za zmanjšanje in odpravo posledic ter o ravnanju ob potresu. V ta namen je izdelano navodilo «kako ravnamo ob potresu».
6. Občinski načrt zaščite in reševanja ob potresu se začne izvajati na prizadetem območju glede na zmožnost ukrepanja. Če lokalni viri ne zadoščajo za učinkovito zaščito, reševanje in pomoč, zaprosimo za pomoč sosednje občine, regijo oziroma državo.

7. Zagotavljanje osnovnih pogojev za življenje ob potresu obsega nujno zdravstveno oskrbo ljudi in živali, nastanitev in oskrbo s pitno vodo, hrano, zdravili in drugimi osnovnimi življenjskimi potrebščinami, oskrbo z električno energijo, zagotavljanje nujnih prometnih povezav in nujne komunalne infrastrukture.

D-7	Navodilo prebivalcem za ravnanje ob nesreči
-----	---

3.2. Zamisel izvedbe zaščite in reševanja

3.2.1. Koncept odziva ob potresu

Koncept odziva ob potresu temelji na posledicah, ki jih povzroči potres na ljudeh, naravi in na objektih. Klasifikacijo potresa (po potresnih lestvicah) in epicenter potresa določi Agencija RS za okolje, Urad za seizmologijo.

- **POTRES intenzitete do vključno V stopnje po evropski potresni lestvici EMS:** ljudje zaznajo potres, ne povzroči pa poškodb na objektih. Urad za seizmologijo in geologijo dokumentira potres in obvesti javnost o vsakem potresu, ki ga s svojimi čutili lahko zaznajo prebivalci na območju občine.
- **POTRES intenzitete VI ali VII stopnje po evropski potresni lestvici EMS:** poškodbe na objektih.
- **POTRES intenzitete VIII EMS ali višje stopnje po evropski potresni lestvici EMS:** poškodbe in mogoče smrtne žrtve pri ljudeh, močne poškodbe ali rušenje objektov.

Tabela 4: Kratka oblika evropske potresne lestvice predstavlja zelo poenostavljen in posplošen pregled lestvice. Uporabljamo jo za izobraževalne namene⁴ (vir: Gruenthal, ur., 1998).

EMS-98 intenziteta	Naziv	Značilni učinki (povzeto)
I	Nezaznaven	Ljudje ga ne zaznajo.
II	Komaj zaznaven	V hišah ga čutijo redki posamezniki v mirovanju.
III	Šibek	V zaprtih prostorih ga čutijo posamezniki. Mirujoči čutijo zibanje ali rahlo tresenje.

⁴ Kratka oblika lestvice ne zadostuje za natančno opredelitev intenzitet

IV	Zmeren	V zaprtih prostorih ga čutijo mnogi, na prostem pa redki posamezniki. Posamezniki se zbudijo. Okna in vrata zaropotajo, posode zažvenketajo.
V	Močan	V zaprtih prostorih ga čuti večina, na prostem pa posamezniki. Mnogi se zbudijo. Posamezniki se prestrašijo. Ljudje čutijo tresenje celotne stavbe. Viseči predmeti vidno zanihajo. Majhni predmeti se premaknejo. Vrata in okna loputajo.
VI	Z manjšimi poškodbami	Mnogi ljudje se prestrašijo in zbežijo na prosto. Nekateri predmeti padejo na tla. Mnoge stavbe utrpijo manjše nekonstruktivske poškodbe (lasaste razpoke, odpadanje manjših kosov ometa).
VII	Z zmernimi poškodbami	Večina ljudi se prestraši in zbeži na prosto. Stabilno pohištvo se premakne iz svoje lege in številni predmeti padejo s polic. Mnoge dobro grajene navadne stavbe so zmerno poškodovane: majhne razpoke v stenah, odpadanje ometa, odpadanje delov dimnikov; na starejših stavbah se lahko pojavijo velike razpoke v stenah in se porušijo predelne stene.
VIII	Z močnimi poškodbami	Mnogi ljudje s težavo lovijo ravnotežje. Pojavijo se velike razpoke na stenah mnogih stavb. Pri posameznih dobro grajenih navadnih stavbah se porušijo stene, slabo grajene stavbe se lahko porušijo.
IX	Rušilen	Splošna panika. Mnogi slabo grajeni objekti se porušijo. Tudi dobro grajene navadne stavbe so zelo močno poškodovane: porušitve sten in delne porušitve stavb.
X	Zelo rušilen	Mnogo navadnih dobro zgrajenih stavb se poruši.
XI	Uničujoč	Večina navadnih dobro zgrajenih stavb se poruši, uničene so celo nekatere stavbe z dobro potresno odporno konstrukcijo.
XII	Popolnoma uničujoč	Skoraj vse stavbe so uničene.

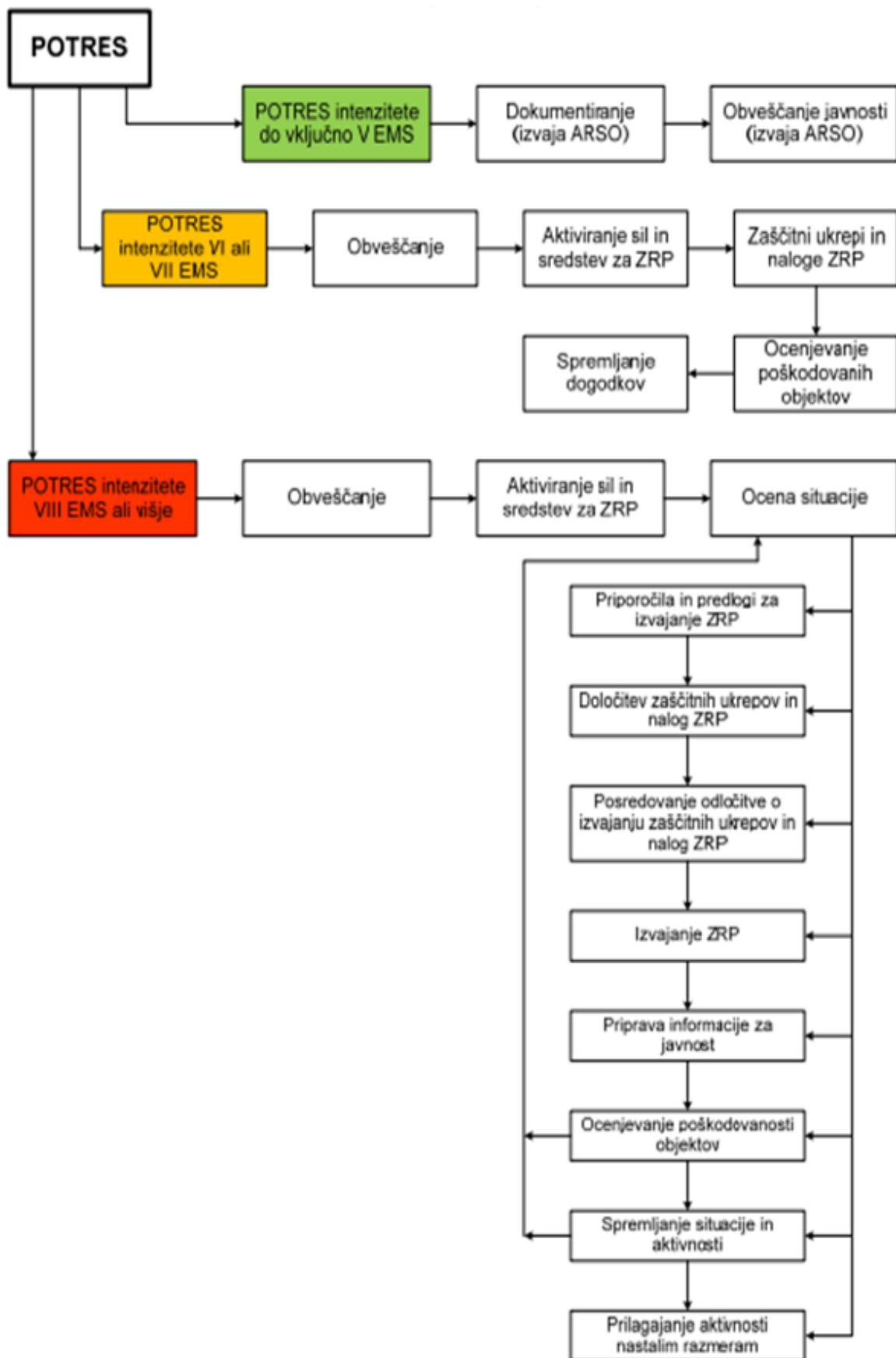
Barvna legenda:

zelena	ni učinkov
rumena	intenziteta se določa na podlagi učinkov na ljudi in predmete
rdeča	intenziteta se določa na podlagi učinkov na stavbe (poškodbe), ljudi in predmete

Potresne lestvice EMS (evropska potresna lestvica), MSK (Medvedev-Sponheuer-Karnikova lestvica) in MCS (Mercalli-Cancani-Siebergova lestvica) se nekoliko razlikujejo med seboj, ta razlika pa je pomembna predvsem za seizmologe in gradbenike.

Že V. stopnja, še bolj pa VI., povzročita preplah, odpadanje ometa, poškodbe dimnikov, razpoke slabše grajenih stavb ipd., VII. stopnja že poškoduje objekte, povzroči posamezne zdrse zemljin in strah med prebivalstvom. VIII. stopnja povzroči večje razpoke v zidovih in tudi posamezna rušenja zgradb, v naravi pa udore in usade, spremembe pretokov in gladin voda ter paniko med ljudmi.

Shema 2: Shema odziva ob potresu

3.3. Uporaba načrta

Načrt zaščite in reševanja ob potresu v občini se aktivira, ko pride do močnejšega potresa, to je potres VI. stopnje ali več po EMS lestvici oziroma, ko je zaznati poškodbe pri ljudeh in na objektih ter nastanejo razmere, ko redne službe in dejavnosti ne morejo zaradi obsega nesreče odpravljati posledic.

Na podlagi ocene nesreče in posledic, se poveljnik štaba CZ občine Radenci oz. župan občine Radenci odloči o izvajanju načrta delno ali v celoti.

Če lokalni viri na prizadetem območju občine Radenci ne zadoščajo za učinkovito zaščito, reševanje in pomoč, poveljnik CZ občine Radenci postopno, glede na posledice in potrebe, zaprosi za pomoč (regijske) državne sile in sredstva, ki so na voljo. Odločitev o uporabi načrta zaščite in reševanja ob potresu v občini sprejme poveljnik CZ občine Radenci.

Sklep o preklicu izvajanja posameznih zaščitnih ukrepov in nalog sprejme poveljnik CZ občine Radenci ali vodja intervencije, ki je ukrepe sprejel.

D-19	Vzorec sklepa o aktiviranju načrta ZiR ob nesreči
D-20	Vzorec sklepa o preklicu izvajanja zaščitnih ukrepov in nalog ZRP

4. OPAZOVANJE, OBVEŠČANJE IN ALARMIRANJE

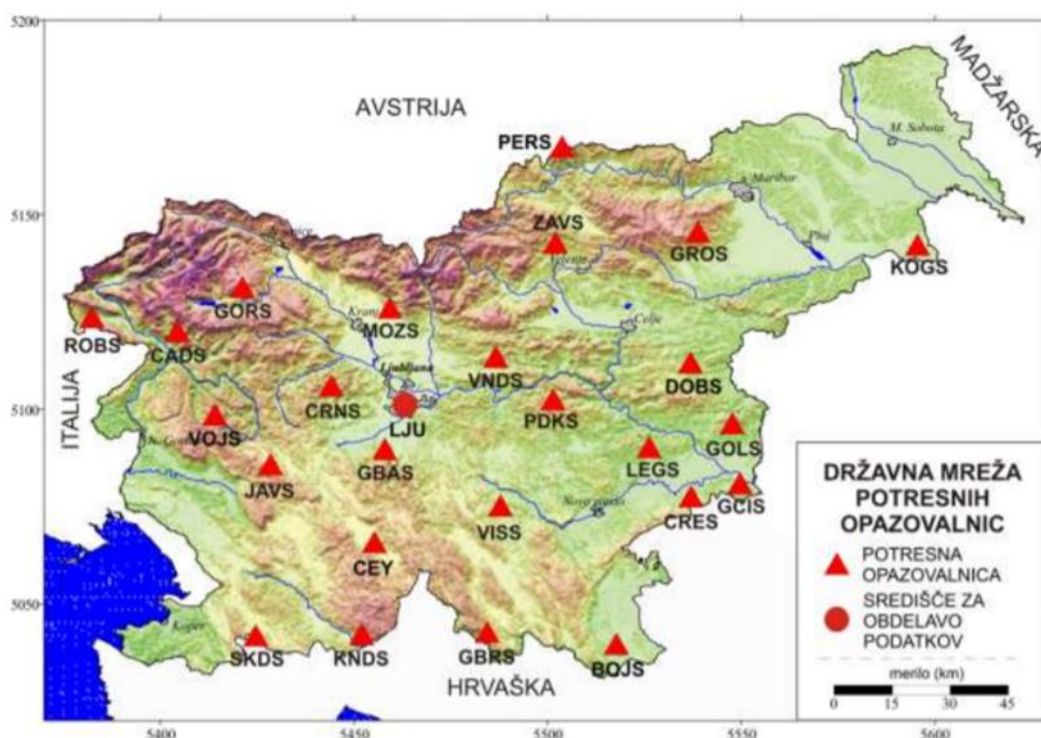
4.1. Opazovanje potresne aktivnosti

Agencija Republike Slovenije za okolje (ARSO), Urad za seizmologijo in geologijo spremlja stanje tresenja tal v Republiki Sloveniji (RS). Za uspešno opazovanje potresne dejavnosti je v RS zgrajena državna mreža potresnih opazovalnic, ki vključuje petindvajset potresnih opazovalnic.

Na območju Pomurske regije in občine Radenci ni potresnih opazovalnic.

V konceptualnem smislu je državna mreža potresnih opazovalnic zastavljena tako, da omogoča povezavo treh alarmnih sistemov – Slovenije, Italije in Avstrije. Pri tem ne gre le za izmenjavo podatkov po elektronski pošti temveč za skupen alarmni sistem s sočasnim prenosom podatkov iz državnih računalniških središč v vsa tri državna središča za obdelavo seizmoloških podatkov.

Slika 6: Razporeditev potresnih opazovalnic na območju Slovenije (ARSO; Urad za seizmologijo in geologijo, 2010)

Ob potresu intenzitete VI EMS ali višje stopnje vzpostavi ARSO – Urad za seizmologijo in geologijo lokalno mrežo prenosnih terenskih opazovalnic za spremljanje popotresnih sunkov.

Opazovanje potresne dejavnosti obsega spremljanje potresne dejavnosti na območju RS, strokovno obdelavo podatkov in posredovanje podatkov seizmološkim službam sosednjih držav

– Italiji (Trst, Rim), Hrvaški (Zagreb) in Avstriji (Dunaj), skrb za povezavo slovenskega alarmnega sistema s potresnimi alarmnimi sistemi sosednjih držav, posredovanje podatkov seizmološkemu središču za Evropo in Sredozemlje (EMCS-CSEM) in seizmološkemu središču v ZDA (NEIC), ter posredovanje podatkov in analiz organom in službam pristojnim za ukrepanje. Prve preverjene podatke o potresu na območju RS lahko ARSO – Urad za seizmologijo in geologijo pripravi v 15 minutah oziroma najpozneje v eni uri po potresu.

4.2. Izvajanje obveščanja pristojnih organov in javnosti ob potresu

ARSO o vsakem potresu obvešča CORS, le-ta obvešča ReCO Murska Sobota šele ob potresu VI. ali višje stopnje EMS.

Prvo obvestilo o potresu, ki ga ARSO – Urad za seizmologijo in geologijo posreduje CORS, mora vsebovati podatke o:

- času nastanka potresa,
- nadžarišču potresa,
- magnitudi potresa,
- preliminarno ocenjeni intenziteti potresa po evropski potresni lestvici EMS,
- območju, ki ga je prizadel potres.

4.2.1 Obveščanje pristojnih organov

Za sprotno obveščanje organov v občini in drugih izvajalcev nalog zaščite, reševanja in pomoči, o stanju in razmerah na prizadetem območju, sprejetih ukrepih in poteku izvajanja zaščite in reševanja ter odpravljanja posledic potresa, skrbi poveljnik CZ občine Radenci ob pomoči ostalih sodelavcev občine Radenci. V ta namen:

- V dogovoru z županom občine Radenci posreduje v ReCO Murska Sobota podatke o prvih posledicah potresa na tel. številko 112, nato pa čim bolj natančno pisno prvo poročilo iz katerega mora biti razviden obseg posledic potresa, število poškodovanih, porušeni ali delno porušeni objekti z njihovo lokacijo, podatki o morebitnih ruševinah, žrtvah, poškodovanih, o motnjah in poškodbi infrastrukture ter morebitnih verižnih nesrečah.
- pripravlja in objavlja informacije za obveščanje javnosti preko lokalnih medijev kamor pošlje pisno informacijo po faksu.

ARSO-Urad za seizmologijo in geologijo objavlja podatke o potresu in njegovih značilnostih na svoji spletni strani www.arso.gov.si.

Za sprotno obveščanje organov lokalne skupnosti in državnih organov v regiji, ki ga je prizadel potres, ReCO Murska Sobota pripravlja dnevne in izredne informativne biltene o stanju na prizadetem območju, sprejetih ukrepih in izvajanju aktivnosti ZRP.

4.2.2 Obveščanje prebivalcev na prizadetem območju

Ob močnejšem potresu, ko pride do hudih poškodb mnogih zgradb ali celo rušenja posameznih zgradb, je potrebno nujno evakuirati prebivalce z ogroženega območja ali zgradbe, ostalim prebivalcem pa posredovati napotke za ravnanje po nesreči. Prvi pričnejo z akcijami reševanja operativni prostovoljni gasilci, ki obenem tudi obveščajo in opozarjajo ogrožene občane na preteče nevarnosti in ravnanje po potresu.

Župan, poveljnik CZ občine Radenci in strokovni sodelavec za ZiR na podlagi opisa situacije iz ReCO Murska Sobota in gasilskih enot s terena takoj skličejo Štab CZ občine Radenci in vodilne Občine Radenci ter oblikujejo in posredujejo prvo obvestilo oz. navodilo za javnost vsem javnim medijem (obvestilo za javnost mora vsebovati tudi tel. številke, kamor lahko občani pokličejo zaradi potreb po reševanju, informacij v zvezi z nesrečo), za vsa nadaljnja obvestila sta pristojna župan in poveljnik CZ občine Radenci (tako za napotke za ravnanje po nesreči kot za strokovna sporočila v zvezi z dejavnostjo enot in intervencijskimi ukrepi).

Župan določi delavce občine Radenci, ki odgovarjajo oz. dajejo usmeritve občanom, ki posredujejo ali potrebujejo informacije preko telefona.

Ko začnejo z delom komisije za oceno uporabnosti stanovanjskih in drugih objektov ter za popis škode na komunalni in cestni infrastrukturi, tudi te posredujejo določene napotke občanom.

Obvestila morajo vsebovati podatke in navodila, ki ljudi usmerjajo pri postopkih osebne in vzajemne zaščite.

Obvestila, posredovana preko medijev, so kratka, jedrnata in večkrat ponovljena.

AKTIVNOST obvešč. in opozarj.	IZVAJALEC	OPOMBA
preko megafonov	gasilci, policija	tehnična sredstva gasilcev, policije
preko zvočnika na gasilskem vozilu	Gasilci	tehnična sredstva gasilcev
preko javnih medijev	poveljnik CZ občine Radenci, župan, ReCO Murska Sobota	
s pisnimi obvestili	Štab CZ občine Radenci, strok. sod. za ZiR	
z ustnimi sporočili	sile ZRP na terenu	
SIJAS	ReCO Murska Sobota	

Ob potresu intenzitete VIII. EMS ali več se v občini Radenci lahko organizira informacijski center v katerem so predstavniki socialne službe, humanitarnih organizacij, službe za iskanje pogrešanih, službe za zaščito in reševanje ter drugih služb javnega pomena.

Prek informacijskih centrov prebivalci dobijo informacije o:

- posledicah potresa (materialni škodi, poškodovanih, pogrešanih, evakuiranih, mrtvih, porušeni/delno porušeni objekti),
- vplivu potresa na prebivalce in okolje,
- pomoči, ki jo lahko pričakujejo,
- ukrepih za omilitev posledic potresa,
- izvajanju osebne in vzajemne zaščite,
- sodelovanju pri izvajanju zaščitnih ukrepov,
- o oceni poškodovanosti objektov in primernosti za bivanje.

D – 5	Priporočilo o organiziranju in delovanju informacijskega centra
-------	---

4.2.3 Obveščanje javnosti

Ljudje, ki živijo na območjih, izpostavljenih potresnemu tveganju, morajo biti seznanjeni s potresno nevarnostjo. Javnost mora biti o nesreči pravočasno in korektno obveščena, tako o obsegu nesreče in njenih posledicah kot tudi o aktivnostih za odpravo posledic.

Po aktiviranju občinskega načrta ZIR ob potresu je za obveščanje javnosti o izvajanju nalog zaščite, reševanja in pomoči iz občinske pristojnosti odgovoren poveljnik CZ občine Radenci in župan občine Radenci v skladu s svojimi pristojnostmi. Naloge na področju obveščanja javnosti organizira in usklajuje poveljnik CZ občine Radenci s članom štaba CZ odgovornim za obveščanje javnosti:

- organizira in vodi tiskovno središče,
- pripravlja skupna sporočila za javnost,
- organizira in vidi tiskovno konferenco,
- spremlja poročanje medijev.

Obveščanje javnosti ob nesrečah poteka v medijih, ki morajo po predpisih (25. člen Zakona o medijih, Uradni list RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08 – ZPOmK-1, 77/10 – ZSFCJA, 90/10 – odl. US, 87/11 – ZAvMS, 47/12, 47/15 – ZZSDT, 22/16, 39/16 in 45/19 – odl. US) na zahtevo državnih organov, javnih podjetij in zavodov brez odlašanja brezplačno objaviti nujno sporočilo, povezano z resno ogroženostjo življenja, zdravja ali premoženja ljudi, kulturne in naravne dediščine ter varnosti države. V takih primerih se sporočilo najprej pošlje za takojšnjo objavo naslednjim medijem:

- Televizija Slovenija – vsi programi,

- Radio Slovenija – vsi programi,
- Slovenska tiskovna agencija (STA),
- Radio Murski val,
- Radio Maxi,
- TV AS Murska Sobota,
- Spletna stran občine Radenci,
- FB Občine Radenci
- ostali mediji.

ReCO Murska Sobota, na podlagi podatkov CORS, vsak dan za prejšnji dan pripravi dnevni informativni bilten o pomembnejših pojavih in dogodkih s področja zaščite in reševanja v državi in regiji in ga pošlje prejemnikom po seznamu. Ob potresu intenzitete VIII. EMS ali višje stopnje se pripravi tudi izredni informativni bilten, ki ga praviloma prejmejo prejemniki po seznamu.

P-18	Seznam medijev, ki bodo posredovali obvestilo o izvedenem alarmiranju in napotke za izvajanje zaščitnih ukrepov
D-5	Priporočilo o organiziranju in delovanju informacijskega centra

4.3 Alarmiranje

Ob potresu na naseljenem območju, ko je potrebno začeti z izvajanjem določenih zaščitnih ukrepov, prebivalstvo opozorimo na bližajočo se nevarnost s sirenami z alarmnim znakom za preplah.

Alarmiranje se izvaja preko ReCO Murska Sobota, kadar po potresu obstaja neposredna nevarnost proženja plazov, porušitve vodne pregrade, porušitve stavb, objektov ipd.. Proži se alarmni znak »Neposredna nevarnost«.

Alarmiranje javnosti v primeru potresa izvede ReCO Murska Sobota na zahtevo:

- poveljnika CZ za Pomursko regijo,
- vodje izpostave URSZR Murska Sobota,
- odgovorne osebe v občini in poveljnika CZ občine Radenci.
-

ReCO Murska Sobota pristojne osebe o proženju siren obvesti takoj po izvedenem alarmiranju in o tem obvesti tudi CORS. Preko radia, televizije ali na drug predviden način obvesti prebivalce na ogroženem območju o nevarnostih, ter jim posreduje napotke za osebno in vzajemno zaščito kot na primer tudi navodila in napotke objavljene na spletnih straneh URSZR:

- Navodilo prebivalcem za ravnanje ob potresu,
- Navodilo prebivalcem o ukrepih za preprečevanje epidemij,
- Navodilo prebivalcem za izvajanje evakuacije,
- Navodilo za uporabo pitne vode in dezinfekcijo,

- Navodilo za ravnanje ob zemeljskih plazovih,
- Navodilo o ravnanju ob množičnih nalezljivih boleznih.

ReCO Murska Sobota ima pisna pooblastila za proženje siren za alarmiranje, da sirene za javno alarmiranje prožijo brez odobritve pristojnih oseb. Uporabi se znak alarmiranja za neposredno nevarnost.

5 ZAGOTAVLJANJE POMOČI V MATERIALNIH IN FINANČNIH SREDSTVIH

Poveljnik CZ občine Radenci presodi potrebo po materialnih in finančnih sredstvih za pomoč prizadetim ob potresu in zahteve posreduje poveljniku CZ za Pomurje.

O uporabi materialnih sredstev, ki so:

- last Zavoda RS za blagovne rezerve (v nadaljnjem besedilu: državne blagovne rezerve), za pomoč prizadetim ob naravni nesreči odloča Vlada RS na predlog ministra, pristojnega za preskrbo in poveljnika CZ RS,
- državne rezerve materialnih sredstev, katerih skrbnik je URSZR (v nadaljnjem besedilu: državne rezerve materialnih sredstev) za primer naravnih in drugih nesreč, odloča Vlada RS, v nujnih primerih pa tudi poveljnik CZ RS.

Materialna pomoč države pri odpravljanju posledic potresa lahko obsega:

- posredovanje pri zagotavljanju posebne opreme, ki je na območju prizadetih občin ni mogoče dobiti (gradbena mehanizacija, električni agregati, naprave za prečiščevanje vode ipd.),
- pomoč v zaščitni in reševalni opremi,
- pomoč v pitni vodi, hrani, zdravilih, obleki, obutvi ipd.,
- pomoč v sredstvih za začasno nastanitev in oskrbo ljudi, ki so ostali brez strehe.

Če občina Radenci ne more obvladati posledic nesreče z lastnimi silami in sredstvi, prosi za pomoč najprej sosednje občine, nato Štab CZ za Pomurje in državo, preko Poveljnika CZ za Pomurje in sicer s pisnim zahtevkom. O uporabi materialnih sredstev iz državnih rezerv za pomoč prizadetim ob potresu, finančnih sredstvih ter mednarodni pomoči, odloča Vlada RS, v nujnih primerih pa tudi Poveljnik CZ RS.

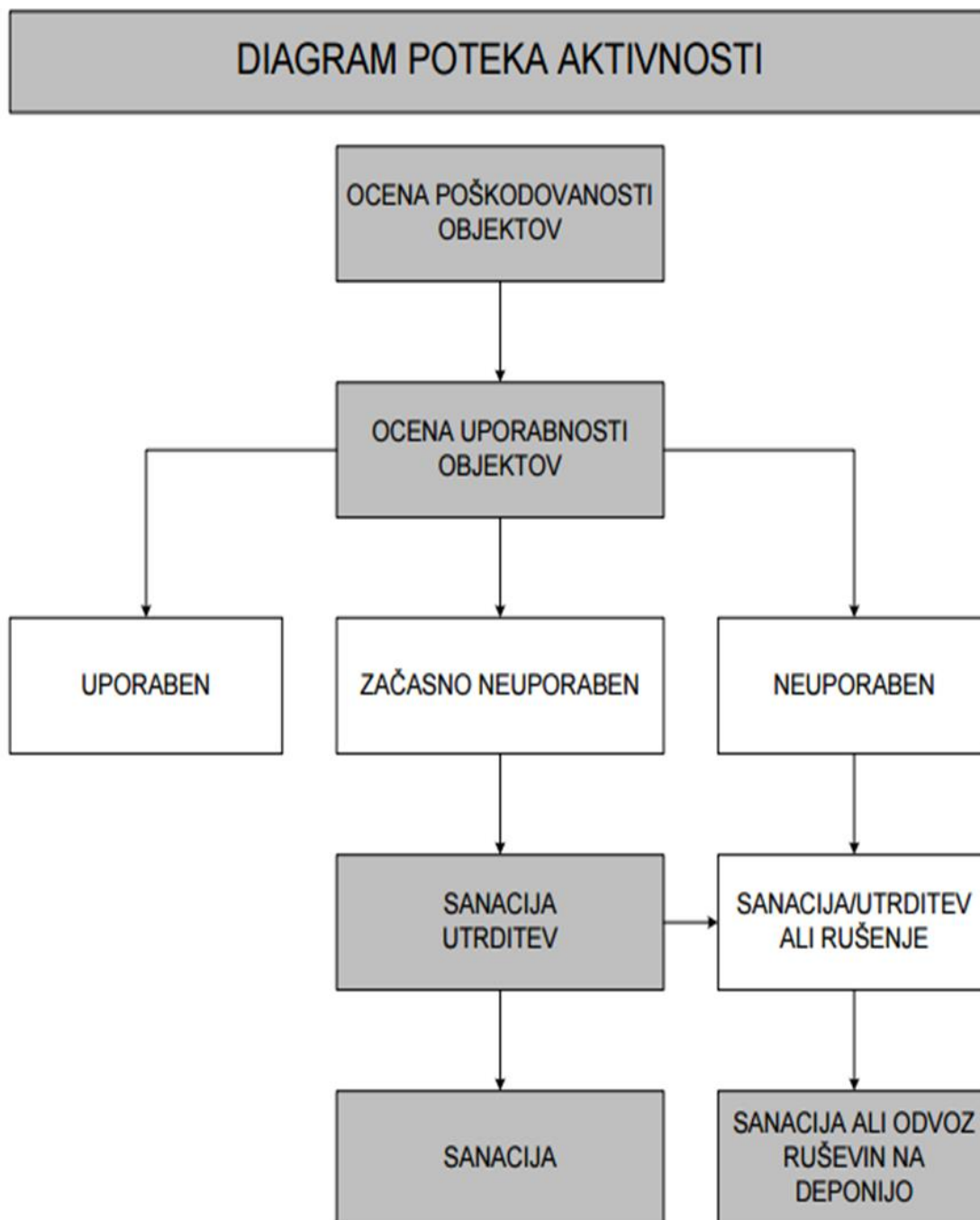
D - 14 Vzorec odredbe o aktiviranju sil in sredstev za ZRP
D - 15 Vzorec delovnega naloga
P-151 Pregled – ocena posledic potresa in potrebnih sil in sredstev za ZRP

6 ZAŠČITNI UKREPI IN NALOGE ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI

Zaščitni ukrepi ter naloge ZRP ob potresu obsegajo vse tiste ukrepe in dejavnosti, ki so potrebni za odpravljanje posledic nesreče, da se zagotovijo osnovni pogoji za življenje ter zagotovijo pogoji za trajno obnovo prizadetega območja. Dejavnosti za zagotovitev osnovnih življenjskih pogojev obsegajo zlasti oskrbo s pitno vodo, hrano, zdravili, električno energijo, ureditev nujnih prometnih povezav, komunalnih storitev, oskrbo živali in nujno zavarovanje kulturne dediščine. Izvajanje zaščitnih ukrepov v prizadeti občini je v pristojnosti občine. V kolikor občina Radenci s svojimi silami in sredstvi ne zmore izvesti zaščitnih ukrepov zaprosi za pomoč Pomursko regijo.

6.1 Zaščitni ukrepi

6.1.1 Prostorski, urbanistični, gradbeni in drugi tehnični ukrepi (ocena poškodovanosti objektov)

Po potresu je pomembno, da se čim prej ugotovi:

- koliko je poškodovanih objektov (stavb in gradbeno-inženirskih objektov), ki jih je s preprostimi ukrepi mogoče hitro sanirati ali utrditi,

- koliko objektov je porušenih ali tako močno poškodovanih, da jih ni mogoče popraviti, ter koliko je prebivalcev, ki jim je treba zagotoviti začasno prebivališče.

Za učinkovito delovanje takoj po potresu sta posebnega pomena poznavanje potresne odpornosti in ranljivosti ter ugotavljanje poškodovanosti in uporabnosti tistih objektov, v katerih se načrtujejo:

- **dejavnosti civilne zaščite** (centri za obveščanje, gasilski domovi),
- **reševalne in zdravstvene dejavnosti** (bolnišnice, zdravstveni domovi, objekti z ambulantami),
- vseh tistih **rezervnih objektov**, v katerih bi te dejavnosti lahko potekale zaradi povečanja potreb (domovi za starejše, študentski domovi, šole, vrtci),
- prav tako je treba ugotoviti stanje **komunalne infrastrukture** in takoj začeti popravilo električnih napeljav in transformatorjev, telefonskega omrežja, vodovodov in plinovodov, pa tudi energetskega objektov, ki so zaradi potresa nehali delovati,
- ugotoviti je treba stanje **prometnic** ter očistiti ruševine z ulic, podpreti ali popraviti poškodovane mostove in urediti obvoze.

Zaradi učinkovitega ukrepanja po potresu je treba čim prej pripraviti oceno poškodovanosti in uporabnosti objektov. Na podlagi teh ocen se pridobijo podatki o potrebni količini šotorov, prikolic in montažnih hiš za začasno nastanitev prebivalstva. Na podlagi ugotovitev je treba čim prej narediti načrt:

- nujnih rušenj in odstranitve objektov ali delov objektov, ki grozijo s poružitvijo, in odstranitve razrahljanih ruševin,
- določitve in ureditve lokacij za postavitev začasnih prebivališč,
- odvoza ruševin,
- zmanjšanja ali odstranitve težkih obtežb,
- začasnega odranja in podpiranja objektov,
- vodoravnega opiranja,
- vgrajevanja vezi, podpornih zidov, polnilnih elementov in zunanjih podpornih elementov.

Ugotavljanje poškodovanosti in uporabnosti objektov zahteva usklajeno delovanje večjega števila strokovno usposobljenih ekip, ki jih sestavljajo gradbeni inženirji in tehniki ali arhitekti ter lokalni vodniki, ki poznajo razmere na terenu. Ekipa se organizirajo znotraj regij pa tudi v večjih potresno ogroženih mestih.

Prva ocena poškodovanosti in uporabnosti objektov mora biti izdelana že v nekaj dneh po potresu, odvisno od obsega posledic. Njen namen je zagotoviti kar najhitrejšo oceno o potrebni pomoči ter opozoriti prebivalce na nevarnosti, ki jih predstavljajo poškodovani objekti. Pri ocenjevanju poškodovanosti in uporabnosti objektov poteka sodelovanje s komisijo za oceno škode. Objekti se na podlagi pregleda, ki ga opravijo omenjene strokovne ekipe, označijo in razvrstijo na:

Barva Klasifikacija

Opis stanja

 uporaben objekt,

Objekt je, razen na območjih, ki so zaradi lokalnih nevarnosti posebej označena kot nevarna, **varen za uporabo.**

 začasno neuporaben objekt

Objekt, ki ga je potres tako poškodoval, da bi ga utegnil močnejši naknadni popotresni sunek uničiti. Stavbe ni dovoljeno uporabljati, dokler se s tako imenovano tehnično oceno ne izdelata dokončne ocene stanja. **Vstop je dovoljen le na lastno odgovornost in samo za časovno omejeno obdobje.**

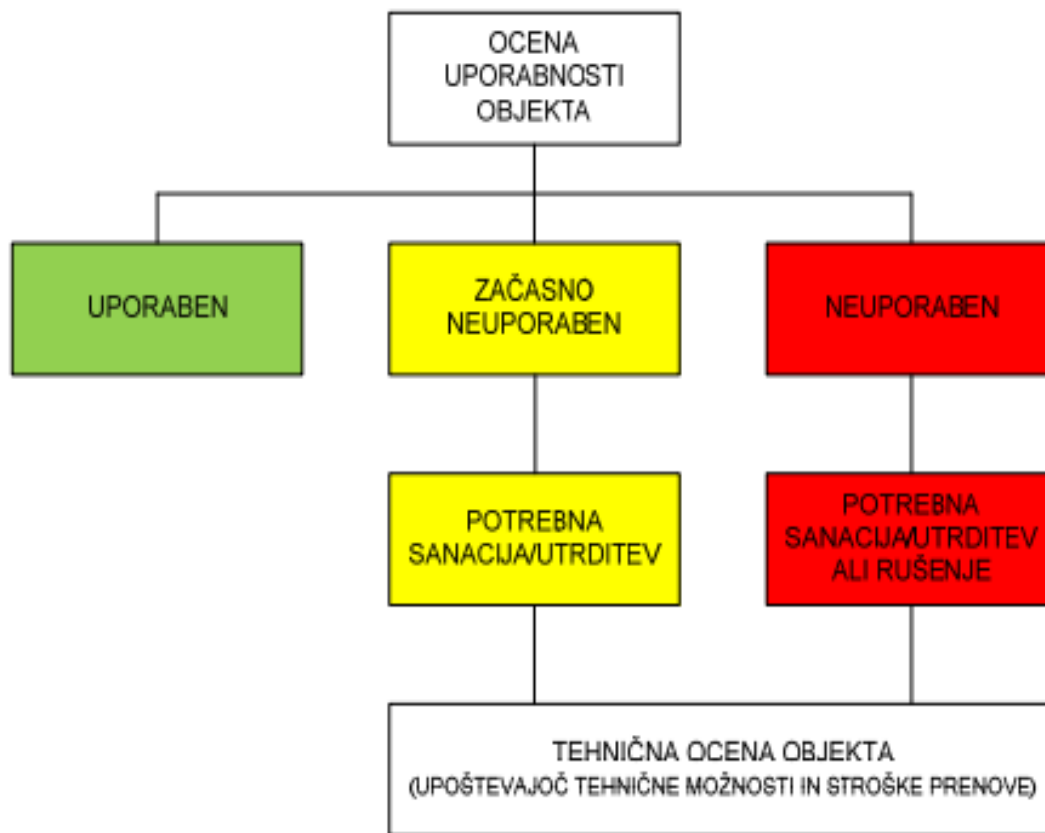
 neuporaben objekt

Objekt je zelo hudo poškodovan, obstaja nevarnost delne ali popolne porušitve. Takoj je treba zagotoviti varnostne ukrepe. **Vstop brez posebnega pooblastila je strogo prepovedan.** Oznaka ne pomeni obveznega rušenja.

Pri izdelavi ocene uporabnosti objekta imajo prednost stavbe, katerih delovanje je pomembno za ZRP. Pristop k izdelavi ocene uporabnosti stavbe temelji na vnaprej pripravljenem in delno predizpolnjenem vprašalniku. Vsi pristopi temeljijo na vizualnem pregledu, poškodovanost in uporabnost stavb pa se ocenjujeta komisijsko, uporablja se enofazni pristop k ocenjevanju uporabnosti stavb po potresu. Za pomoč pri popisu poškodovanosti s standardnim obrazcem (tiskanim) se uporablja aplikacija »OCENA POŠKODOVANOSTI IN UPORABNOSTI STAVB (USB ključek).

V procesu obnove je treba za vse začasno neuporabne in neuporabne objekte izdelati tako imenovano tehnično oceno objekta, v kateri je treba ovrednotiti tehnične možnosti za sanacijo oziroma utrditev in stroške prenove ali rušenja.

Shema 3: Enofazni pristop k ocenjevanju uporabnosti stavb po potresu

Prostorski, urbanistični, gradbeni in drugi tehnični ukrepi se uveljavljajo pri načrtovanju in urejanju prostora ter naselij in pri graditvi objektov z namenom, da se preprečijo oziroma zmanjšajo škodljivi vplivi potresa ter da se omogoči ZRP. Med te ukrepe spadajo tudi:

- določitev in ureditev lokacij za postavitev začasnih prebivališč,
- določitev in ureditev lokacij odlagališč za začasno odlaganje ruševin in drugih materialov,
- zagotovitev površin za pokop večjega števila umrlih ljudi in poginulih živali,
- določitev odlagališč posebnih odpadkov,
- določitev in ureditev lokacij oziroma objektov za zbiranje in začasno skladiščenje nevarnih snovi iz gospodinjstev, industrije in drugih dejavnosti,
- vzpostavitev komunikacij in določitev obhodnih poti.

Potresna odpornost objektov v občini Radenci je opredeljena v oceni ogroženosti. Iz nje pa lahko ugotovimo, da:

- **Glede na predpise, ki so veljali v različnih obdobjih ocenjujemo, da bi stanovalci, ki živijo v stavbah zgrajenih po letu 1982⁵ (približno 1477 stanovalcev), potres VI. stopnje najverjetneje prestali brez bistvenih poškodb, oziroma s takšnimi**

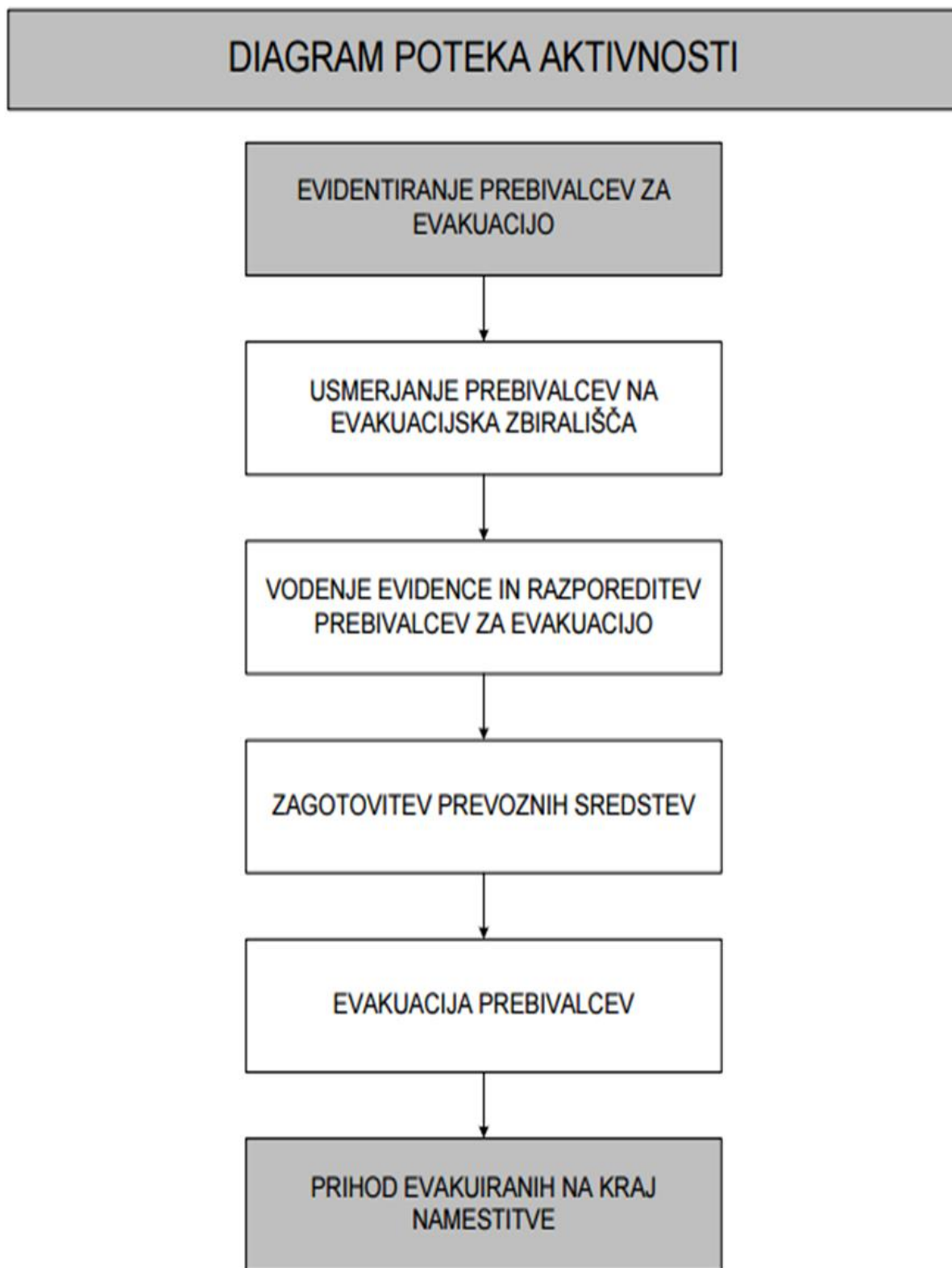
⁵ Število stanovanj pomnožimo s povprečnim številom ljudi na stanovanjsko enoto.

poškodbami, zaradi katerih naj ne bi utrpeli hujših poškodb in bi bila sanacija teh stanovanj oziroma stavb, v katerih so stanovanja, ekonomsko upravičena.

- Na drugi strani pa je veliko ljudi, ki bivajo v potresno najbolj ranljivih stavbah (v stavbah, zgrajenih do leta 1963), zaskrbljujoče visoko (1515). Tam lahko pride do velikih poškodb in finančnih stroškov v primeru sanacije.
- Dobrih 2083 ljudi pa biva v stanovanjih, zgrajenih v obdobju med letoma 1964 in 1981, torej v času veljave prvih kolikor toliko ustreznih predpisov o potresno odporni gradnji.

P-33	Seznam članov komisije za ocenjevanje škode
D-16	Vzorec zapisnika o poškodovanosti gradbenih objektov in infrastrukture
D-101	Vzorec vprašalnika za oceno uporabnosti po potresu poškodovanih gradbenih objektov

6.1.2 Evakuacija

Evakuacija je organiziran umik prebivalcev z ogroženega na varnejše območje in se izvaja, če ni mogoče z drugimi ukrepi zagotoviti njihove varnosti. Evakuacijo lahko odredi župan **občine Radenci**, v nujnih primerih pa tudi poveljnik CZ občine Radenci.

Prebivalci se ob potresu praviloma ne evakuirajo z območja, ki ga je prizadel potres; če je le mogoče, se uredijo nastanitvene zmogljivosti na prizadetem območju, čim bližje njihovim domovom.

Če vseh ni mogoče namestiti na lokacije v domači občini, se del prebivalcev evakuira v sosednje, neprizadete občine ali regije. Koordinacijo le-tega prevzame občina Radenci. Župan lahko izjemoma odredi, da morajo lastniki ali uporabniki stanovanjskih hiš in vikendov začasno sprejeti na stanovanje evakuirane prebivalce, če njihove nastanitve ni mogoče rešiti na drugačen način.

Zbiranje podatkov o občanih, ki so ostali brez bivališča ter urejanje sprejemanja in začasnega bivališča izvajajo poveljnik CZ občine Radenci, Štab CZ občine in PGD (PGD Hrastje-Mota, PGD Hrašenski Vrh, PGD Janžev Vrh, PGD Kapela, PGD Okoslavci, PGD Radenci-Boračeva, PGD Šratovci).

Z ogroženega območja prednostno evakuiramo nekatere skupine prebivalcev, zlasti bolne in ostarele, invalide, rekonvalescente, nosečnice ter matere in samohranilke z nepreskrbljenimi otroki. Evakuacija lahko obsega tudi nujno preselitev živine in drugih domačih živali, kulturne dediščine ter dobrin, ki so nujne za življenje.

Evakuacijo in usmerjanje ogroženega prebivalstva organizirajo občine, izvaja pa jo pristojni občinski štab CZ s pomočjo enot CZ (Služba za podporo), gasilcev (PGD Hrastje-Mota, PGD Hrašenski Vrh, PGD Janžev Vrh, PGD Kapela, PGD Okoslavci, PGD Radenci-Boračeva, PGD Šratovci) in policije (Polijska postaja Gornja Radgona). Po potrebi sodeluje pri evakuaciji ogroženega prebivalstva tudi SV. Evakuacijo na območju dveh ali več občin usmerja in usklajuje poveljnik CZ za Pomurje.

Občina Radenci zagotovi prevozna sredstva za prevoz evakuiranih prebivalcev, ki se organizira z osebnimi avtomobili evakuiranih, vozili avtoprevoznikov in če bi bile potrebe še večje, se v prevoz vključi vozila gasilcev. V primeru, da občina Radenci le-teh ne more zagotoviti, ji pri zagotavljanju sredstev za prevoz pomaga Pomurska regija.

Občina Radenci na prizadetem območju poskrbi tudi za nastanitvene zmogljivosti (hleve) in preskrbo za živino, načeloma čim bližje domov lastnikov. Pomurska regija ji pri tem lahko pomaga z zagotavljanjem dodatne preskrbe (krma, voda).

Pregled začasnih nastanitev v občini Radenci je predstavljen v tabeli 5:

Tabela 5: Pregled začasnih nastanitev za evakuirane prebivalce

Pregled sprejemališč
Hotel RADIN

Slika 7: Hotel Radin

Za začasna prebivališča se lahko uporabijo tudi kontejnerji in šotori. Te bi lahko postavili na Športni Center Ivanke Serec.

Slika 8: Športni Center Ivanke Serec

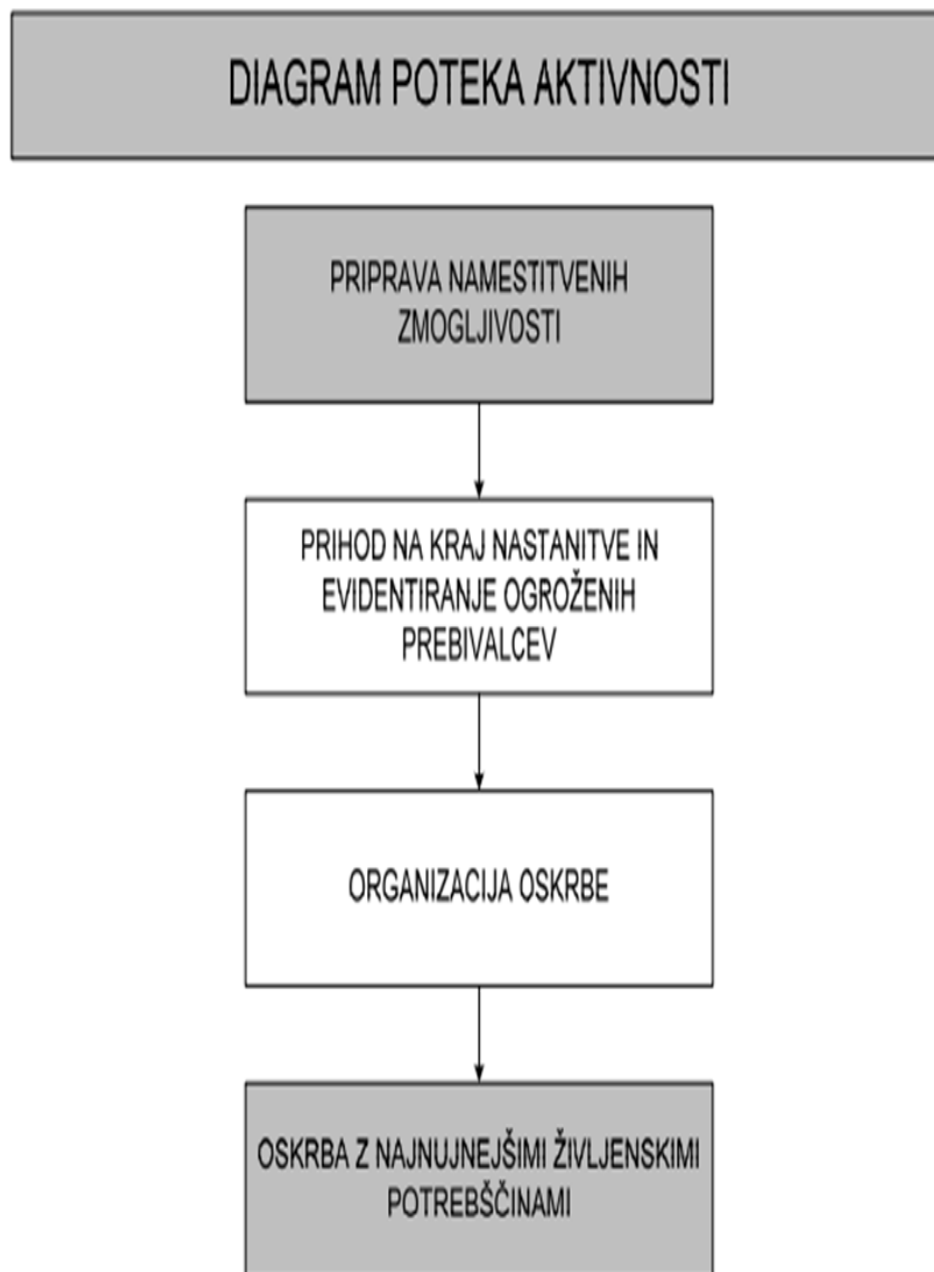

Vir: <https://visitradenci.si/sport/>

P-20	Pregled sprejemališč za evakuirane prebivalce
P-21	Pregled objektov, kjer je možna začasna namestitev ogroženih prebivalcev, in njihove zmogljivosti ter lokacije, primerne za postavitev zasilnih prebivališč
D-9	Zaščitni ukrep evakuacija - priporočilo

6.1.3 Sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev

V primeru potresa in v primerih hujše poškodovanosti stanovanjskih objektov se ukrep izvaja po naslednji shemi.

Sprejem in oskrba ogroženih ter prizadetih prebivalcev obsega:

- evidentiranje ogroženih prebivalcev,
- urejanje sprejemališč,
- urejanje začasnih prebivališč (če je le mogoče prebivalce namestimo v zidane objekte oziroma v bivalnike, v nujnih primerih pa v šotore),
- nastanitev prebivalstva,

- oskrba z najnujnejšimi življenjskimi potrebščinami (pitno vodo, hrano, obleko, električno energijo, nujno zdravstveno oskrbo, psihološko pomočjo, obveščanjem in izobraževanjem šoloobveznih otrok),
- zbiranje in razdeljevanje humanitarne pomoči.

Pri izvajanju tega ukrepa sodelujejo enote CZ (nastanitveni centri), službe CZ za podporo, gospodarske družbe in zavodi, ki razpolagajo z nastanitvenimi in prehrabnimi zmogljivostmi, RKS OZ Gornja Radgona, Slovenska Karitas in druge humanitarne organizacije, centri za socialno delo in druge socialne službe ter občani v okviru soseske pomoči.

Za izvajanje ukrepov sprejemanja, nastanitve in preskrbe ogroženih prebivalcev imajo poseben pomen stacionarji in nastanitvene enote Rdečega križa Slovenije ter njihovi pripadniki, ki se lahko ob potresu aktivirajo za javno dobro in pomoč. Občina Radenci zagotovi na podlagi svojih načrtov zbiranje podatkov o prebivalcih, ki so ostali brez strehe, predvideno in urejeno mora imeti občinsko sprejemališče za evakuirane prebivalce. Občina Radenci, če je le mogoče evakuirane prebivalce namesti v zidane objekte oz. bivalnike, v najnujnejših primerih tudi v šotore. V kolikor teh kapacitet občina nima, jih zagotavlja Pomurska regija. Objekti za začasen sprejem evakuiranih prebivalcev morajo biti na območju, ki ga potres ni močneje prizadel oziroma ni prizadel. V ta namen se lahko uporabljajo tudi večnamenski prostori, kot so športni objekti, dvorane in drugi⁶.

Če potrebe po nastanitvi, oskrbi in zbiranju ter delitvi humanitarne ogroženih prebivalcev presegajo možnosti posamezne občine, pri tem pomaga Pomurska regija z zagotavljanjem sil ZRP ter opreme in sredstev iz državnih rezerv.

Za sprejem in oskrbo ogroženih prebivalcev pa so zadolžene naslednje institucije ter organizacije:

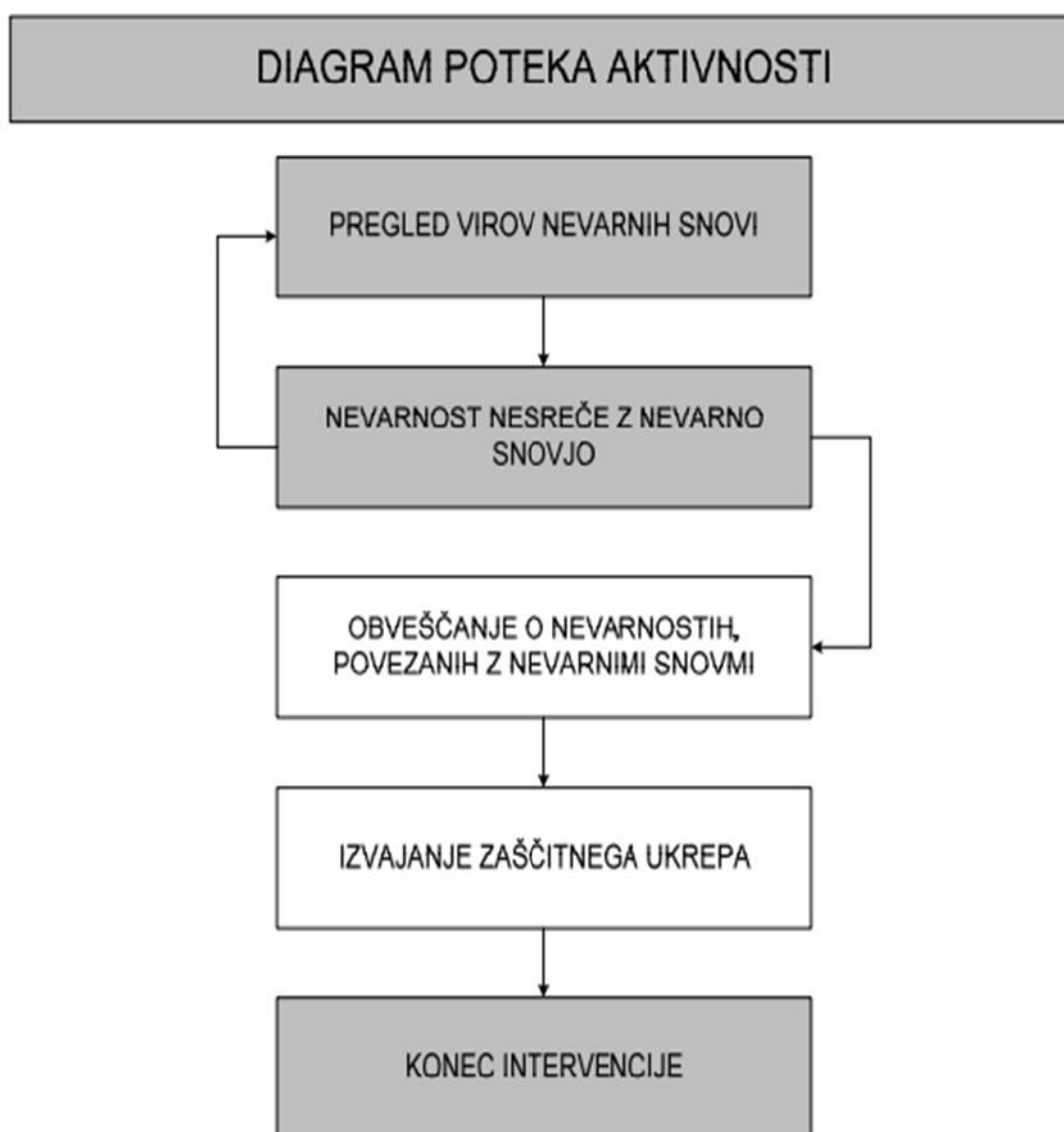
- oskrbo s pitno vodo zagotavlja Režijski obrat Občine Radenci,
- zdravstveno oskrbo ter nujno medicinsko pomoč zagotavlja- Zdravstveni dom Gornja Radgona,
- psihološko pomoč- Center za socialno delo Pomurje - enota Gornja Radgona,
- oskrba prebivalcev na domu – štab CZ občine Radenci, Bistro »Piccolo« -Sašo NEMEC s.p. , Gostilna "Klobasa" Mateja Jurinec s.p., Srednja šola za gostinstvo in turizem Radenci, Dom starejših: Senecura Radenci d.o.o., OŠ Kajetana Koviča Radenci in OŠ Kapela,
- zbiranje in razdeljevanje humanitarne pomoči (oblačila in ostala oprema) pa RKS - OZ Gornja Radgona in KORK iz območja občine Radenci.

P-25	Pregled človekoljubnih organizacij
------	------------------------------------

⁶ Predstavljeno že v poglavju Evakuacija.

D- 7	Navodilo prebivalcem za ravnanje ob nesreči
D-11	Zaščitni ukrep Sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev - priporočilo
P-21	Pregled objektov, kjer je možna začasna nastanitev ogroženih prebivalcev in njihove zmogljivosti, ter lokacije primerne za postavitve zasilnih prebivališč
P-22	Pregled organizacij, ki zagotavljajo prehrano
P-26	Pregled centrov za socialno delo

6.1.4 Radiološka, kemijska in biološka zaščita

Ob potresu nastane tudi nevarnost, da zaradi poškodb na objektih in napravah, v katerih se proizvajajo, uporabljajo, hranijo ali prevažajo nevarne snovi, pride do nenadzorovanega uhajanja teh snovi v okolje. Na celotnem prizadetem območju je treba poostriti nadzor nad nevarnimi snovmi in ravnanjem z njimi. Potres lahko posredno povzroči tudi jedrsko in radiološko nesrečo. Radiološke nesreče se lahko zgodijo v sevalnih objektih (industrijski, raziskovalni in zdravstveni objekti z obsevalnimi napravami ali z radioaktivnimi snovmi in odlagališča z rudarsko ali hidrometalurško jalovino).

RKB zaščita, obsega:

- evidentiranje virov tveganja zaradi nevarnih snovi,
- izvidovanje nevarnih snovi v okolju (detekcija, identifikacija, dozimetrija, preprostejše analize),
- ugotavljanje in označevanje meja kontaminiranih območij,
- ugotavljanje prenehanja radiološke in kemijske nevarnosti,
- jemanje vzorcev za analize in preiskave,
- usmerjanje, usklajevanje in izvajanje zaščitnega ukrepa,
- dekontaminacija ljudi in opreme,
- zbiranje in odstranjevanje nevarnih snovi.

RKB zaščito organizirajo in pri izvajanju zaščitnega ukrepa sodelujejo gospodarske družbe, zavodi in druge organizacije, ki v svojem delovnem procesu uporabljajo, proizvajajo, prevažajo ali skladiščijo nevarne snovi, ter občine (skupaj z gasilskimi enotami širšega pomena), na območju katerih je sedež naštetih družb. Še posebej je zaradi velikih količin (uporaba v prometu in gospodinjstvih) treba izvajati nadzor nad iztekanjem nafte in naftnih derivatov. Po potresu je treba organizirati tudi zbiranje ter odstranjevanje različnih kemikalij, ki se uporabljajo v industriji, kmetijstvu in po gospodinjstvih. Ob pojavu večje onesnaženosti z nevarnimi snovmi, ko občina nima ustreznih strokovnih ekip, poveljnik CZ občine zaprosi poveljnika CZ Pomurske regije za pomoč.

Po potrebi se v odkrivanje nevarnih snovi v okolju vključi tudi regijska enota za RKB zaščito – Oddelek za RKB izvidovanje. Enota izvaja detekcijo, identifikacijo, dozimetrijo, opravlja enostavnejše analize, jemlje vzorce na terenu ter ugotavlja in označuje mejo kontaminiranega območja. Za opravljanje zahtevnejših analiz in preiskav vključimo državno enoto ELME.

Na območju občine Radenci ni podjetij, ki bi predstavljali večje vire tveganja nesreč.

Obveščanje, alarmiranje in zaščitni ukrepi se izvajajo skladno z načrti aktiviranja GZ Gornja Radgona.

P-24	Pregled enot, služb in drugih operativnih sestavov društev in drugih nevladnih organizacij, ki sodelujejo pri reševanju
------	---

6.1.5 Zaščita kulturne dediščine

Zaščita kulturne dediščine obsega priprave in izvajanje ukrepov za zmanjšanje nevarnosti ter preprečevanje in zmanjšanje škodljivih vplivov potresa na kulturno dediščino. Priprave in zaščitne ukrepe izvajajo lastniki in uporabniki kulturne dediščine, strokovna služba za varstvo kulturne dediščine (ZVKDS OE Maribor), občina Radenci in država. Pri izvajanju zaščite kulturne dediščine ob potresu po potrebi sodelujejo tudi ustrezne enote in službe CZ (Služba za podporo), gasilske enote (PGD Hrastje-Mota, PGD Hrašenski Vrh, PGD Janžev Vrh, PGD Kapela, PGD Okoslavci, PGD Radenci-Boračeva, PGD Šratovci) ter druge sile za ZRP.

Lastniki in uporabniki kulturne dediščine v občini Radenci so: Republika Slovenija, Občina Radenci in zasebni lastniki.

Ministrstvo, pristojno za kulturo, vodi register nepremične kulturne dediščine, ki je uradna zbirka podatkov o tej dediščini na območju Republike Slovenije. Podatki, relevantni za zaščito in reševanje dediščine ob potresu, so dostopni za pregledovanje na spletni strani <https://gisportal.gov.si/evrd>. Podatki iz registra so javni. Prezem in uporaba digitalnih podatkov sta možna preko spletnih servisov in prenosa podatkov (shp format) na naslednjih povezavah:

- Prezem podatkov (shp)
 - <https://podatki.gov.si/dataset/varstveni-rezimi-kulturne-dediscine-evrd>
- Spletni servisi:
 - https://gisportal.gov.si/arcgis/rest/services/MK/Evrd_servis/MapServer
 - https://gisportal.gov.si/arcgis/services/MK/Evrd_servis/MapServer/WMSServer?request=GetCapabilities&service=WMS
 - https://gisportal.gov.si/arcgis/rest/services/MK/Evrd_servis/FeatureServer

ZVKDS, OE Maribor bo sodeloval z občino Radenci v skladu z obstoječo zakonodajo ZVKD-1, UL RS št. 16/08, OPN Radenci in direktivami, ki jih bo izdalo MK RS v času naravne nesreče. Občina Radenci bo skladno z dokumenti z ZVKDS, OE Maribor izvedla pregled stanja kulturne dediščine, dokumentirala poškodbe. Takojšnja varnostna in konzervatorska dela bodo potekala skladno z dokumenti in postopki ZVKDS, OE Maribor.

Pregled stanja kulturne dediščine in ukrepe za varstvo kulturne dediščine morajo občine zapisati in razdelati v svojih načrtih zaščite in reševanja (Priloga P-31). Dokumentiranje poškodb nastalih na objektih in vsebini kulturne dediščine (slike, spomeniki...) opravijo strokovnjaki s področja varstva kulturne dediščine.

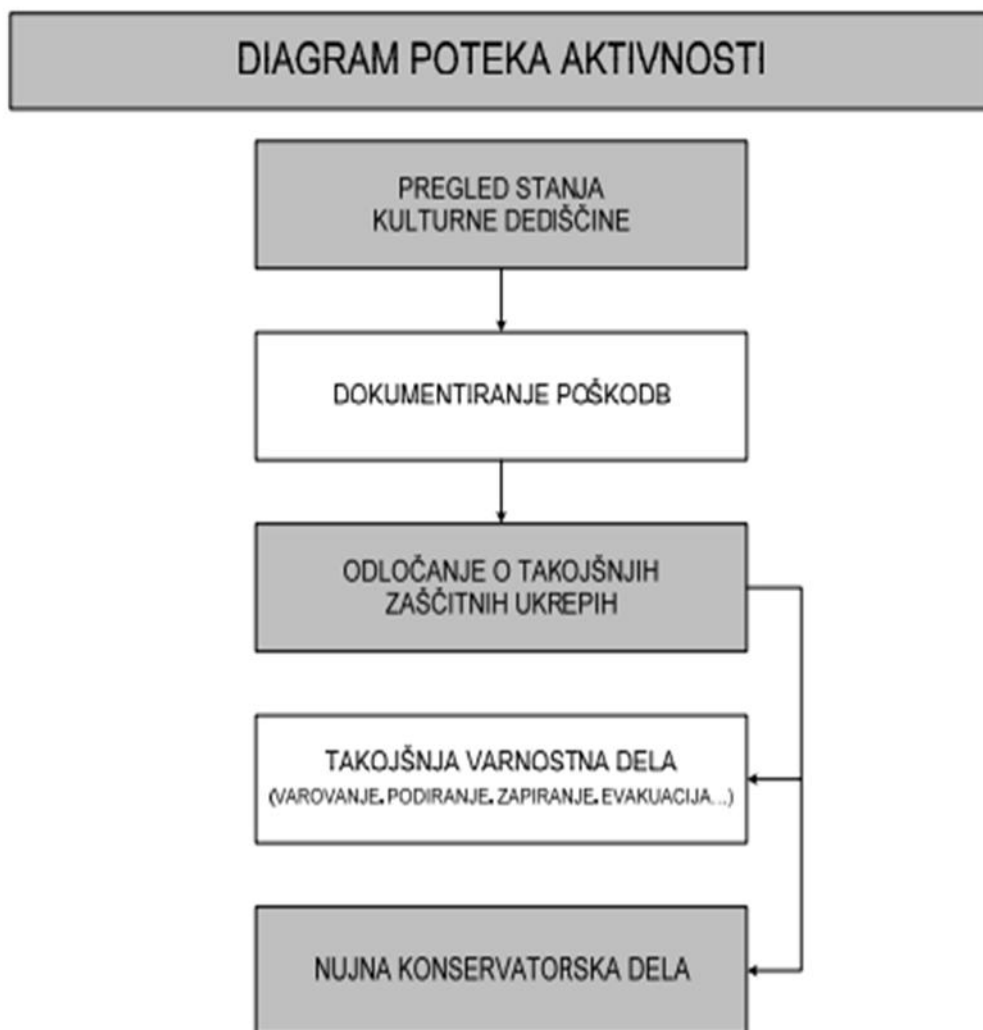
Objekte kulturne dediščine je potrebno čim prej zavarovati tudi pred vremenskimi vplivi, premično pa premestiti v ustrezne objekte, kjer se lahko izvajajo tudi najnujnejša konzervatorska dela. Register poleg opisnih podatkov za vsako enoto vsebuje tudi geolokacijske podatke. Podatki iz registra so javni. Nepremična kulturna dediščina, ki je razglašena za kulturni spomenik, se označuje z znakom Haaške konvencije.

Slika 9: Označevanje nepremičnih kulturnih spomenikov

Zavod za varstvo kulturne dediščine OE Maribor, v katerega pristojnost spada naravna in kulturna dediščina na območju občine Radenci, mora v svojem načrtu opredeliti objekte in ukrepe in naloge za zaščito in reševanje predmetov in objektov naravne in kulturne dediščine.

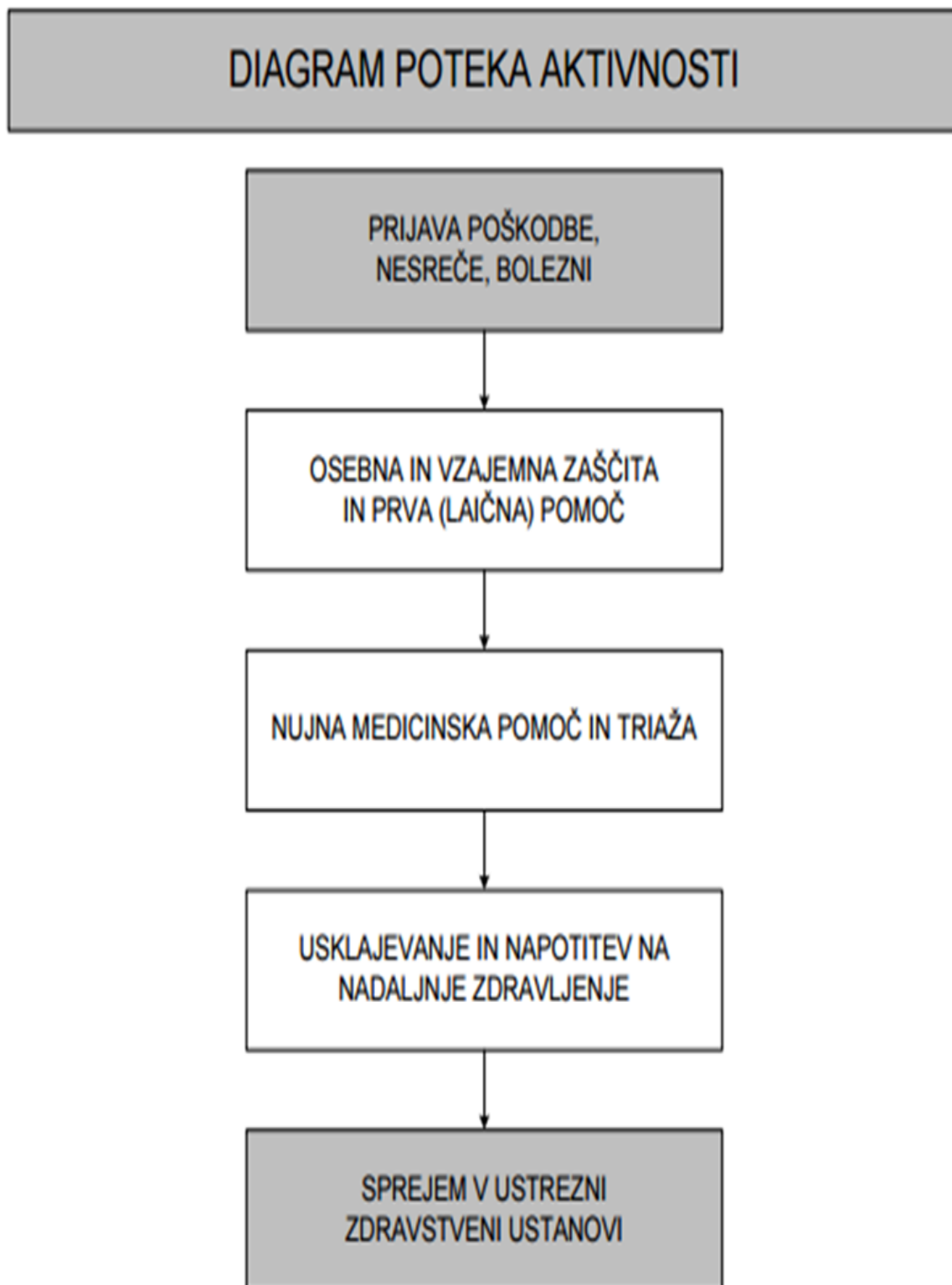
Če bi v občini Radenci prišlo do poškodovanja objektov kulturne dediščine na območju VI. ali višje stopnje bi se smiselno izvajali ukrepi zaščite po naslednjem diagramu:

P-31	Pregled kulturne dediščine
------	----------------------------

6.2 Naloge zaščite, reševanja in pomoči

6.2.1 Prva pomoč in nujna medicinska pomoč

V okviru prve pomoči ob potresu intenzitete VI EMS ali višje stopnje se izvajajo le najnужnejši ukrepi za varovanje zdravja ljudi na prizadetem območju. Namen dajanja prve pomoči je, da poškodovani lahko čim prej in v kar najboljšem stanju pride do strokovne medicinske pomoči oziroma zdravljenja.

Naloge, ki jih izvajajo ekipe prve pomoči, obsegajo:

- prva pomoč poškodovanim in obolelim,
- pomoč pri triaži,
- pomoč pri dekontaminaciji poškodovanih in obolelih,
- sodelovanje pri prevozu lažje poškodovanih in obolelih,
- sodelovanje pri negi poškodovanih in obolelih,
- sodelovanje pri izvajanju higiensko-epidemioloških ukrepov.

Pri izvajanju teh nalog po potrebi sodeluje tudi vojaška zdravstvena služba.

Nujno medicinsko pomoč (NMP) ob potresu izvajajo službe nujne medicinske pomoči, organizirane na primarni (zdravstveni domovi) in sekundarni ravni (bolnišnice) zdravstvene dejavnosti skladno s smernicami za delovanje sistema nujne medicinske pomoči ob množičnih nesrečah.

Ob potresu v občini Radenci prvo pomoč po potrebi izvaja ekipa prve pomoči. Ker občina Radenci nima svoje ekipe prve pomoči, te naloge opravljajo gasilci bolničarji.

Predbolnišnični del ukrepov sistema NMP v množičnih nesrečah obsega štiri temeljne sklope:

- aktivnosti na poti do kraja nesreče,
- prihod na kraj nesreče,
- organizacijo službe NMP na kraju nesreče,
- prevoz pacientov v zdravstvene ustanove.

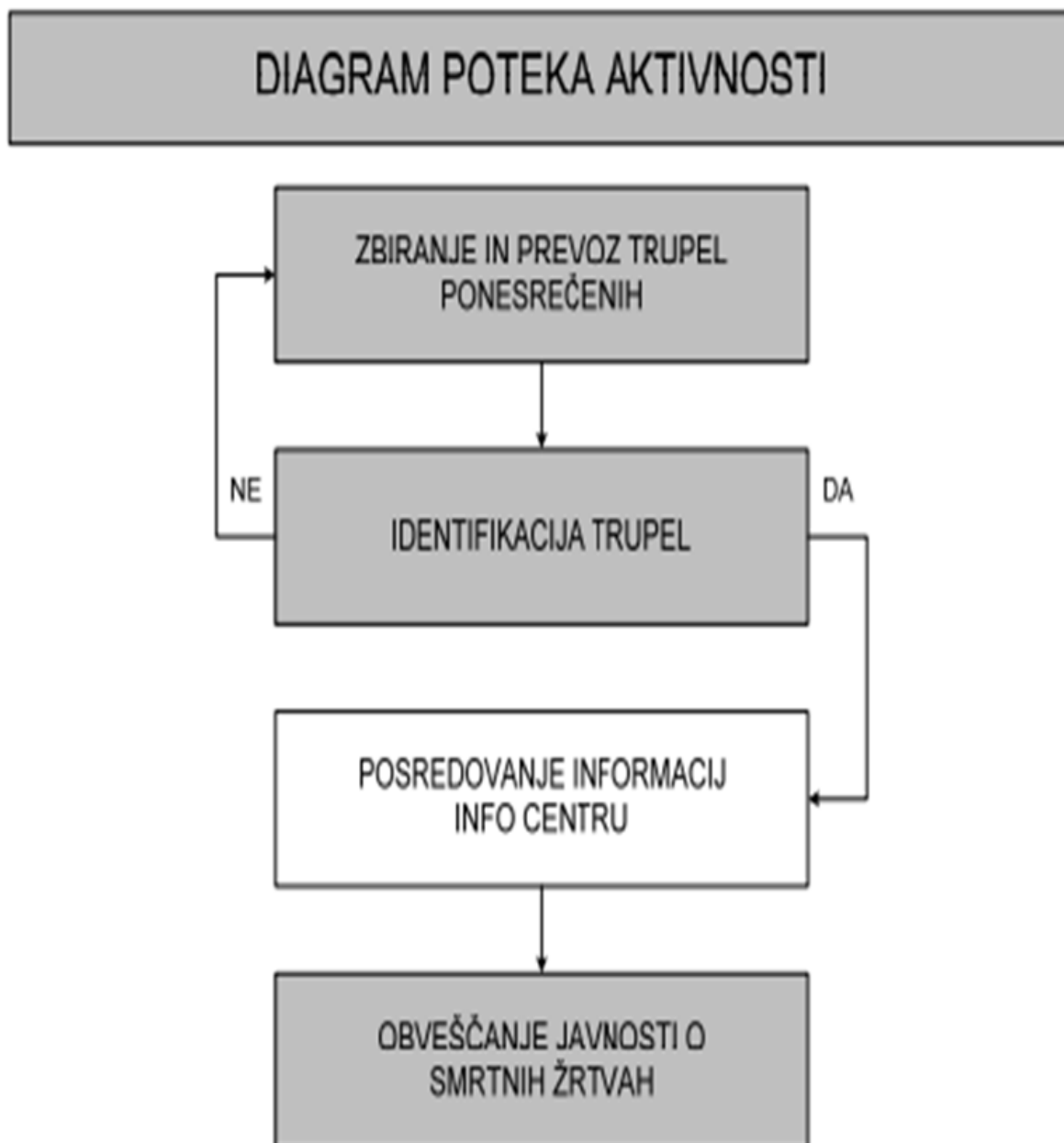
Ukrepanje na bolnišnični ravni temelji na izdelanem načrtu delovanja bolnišnice ob množični nesreči. Ukrepi so prilagojeni organizaciji in prostorom posamezne bolnišnice ter obsegajo:

- aktiviranje in vodenje bolnišnice ob množičnih nesrečah,
- sprejem in registracijo pacientov,
- triažo, reorganizacijo bolnišnice in prostorov
- primarno in bolnišnično oskrbo pacientov,
- tehnično, materialno in logistično podporo,
- sodelovanje z mediji in zagotavljanje varnosti.

P-27	Pregled zdravstvenih domov, zdravstvenih in reševalnih postaj
P-28	Pregled splošnih in specialističnih bolnišnic

D-6	Navodilo za izvajanje psihološke pomoči
-----	---

6.2.2 Identifikacija mrtvih

Enote, ki rešujejo ljudi iz ruševin, naletijo tudi na mrtve. Te rešujejo enako kot žive. Če je le najmanjše upanje, da je poškodovanec živ, se mora takoj začeti z oživljanjem. Smrt mora v takih primerih obvezno ugotoviti in potrditi pooblaščen zdravnik. Če je le mogoče, je treba že na kraju, kjer so mrtvega našli, ugotoviti njegovo identiteto.

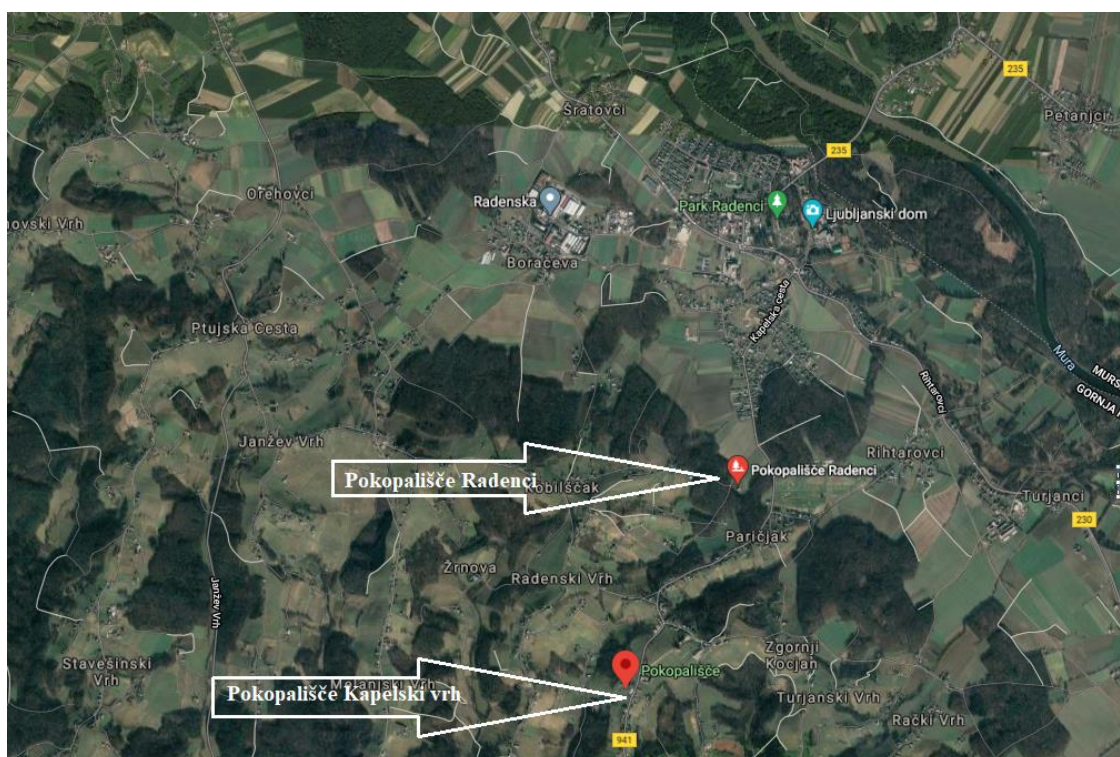
V občini Radenci trupla do mesta pokopa prepeljejo pristojne gospodarske službe (Pogrebna dejavnost in cvetličarna Hiacinta Dušan Bratuša s.p. Križevci pri Ljutomeru 3c, 9242 Križevci pri Ljutomeru ali Pogrebništvo Vrbnjak d.o.o., Prežihova 1, 9250 Gornja Radgona).

Občina Radenci sprotno obvešča prebivalce glede predpisanih omejitev in pogojev pokopa posmrtnih ostankov na lokalno ustaljen način preko spletne strani občine, lokalnih medijev, po potrebi tudi z letaki kot nenaslovljene pošiljke.

Občina ima predvidene dodatne lokacije za pokop velikega števila mrtvih izven obstoječih pokopališč in sicer bi se to v naravi vršilo izven pokopališča na parc. št. 941/2 in 944/2, k.o. Radenci in 936/2 in 248/2 k.o. Kapelski Vrh

Če vseh trupel ne bi mogli pravočasno pokopati, bi bila hramba za trupla v objektu na naslovu Radgonska cesta 9, Radenci.

Slika 10: Zemljevid pokopališča občine Radenci

Ob potresu intenzitete VIII EMS ali višje stopnje in večjem številu mrtvih bi se poleg rednih služb, ki opravljajo identifikacijo mrtvih, aktivirala tudi enota za identifikacijo mrtvih pri Inštitutu za sodno medicino Medicinske fakultete v Ljubljani.

6.2.3 Psihološka pomoč

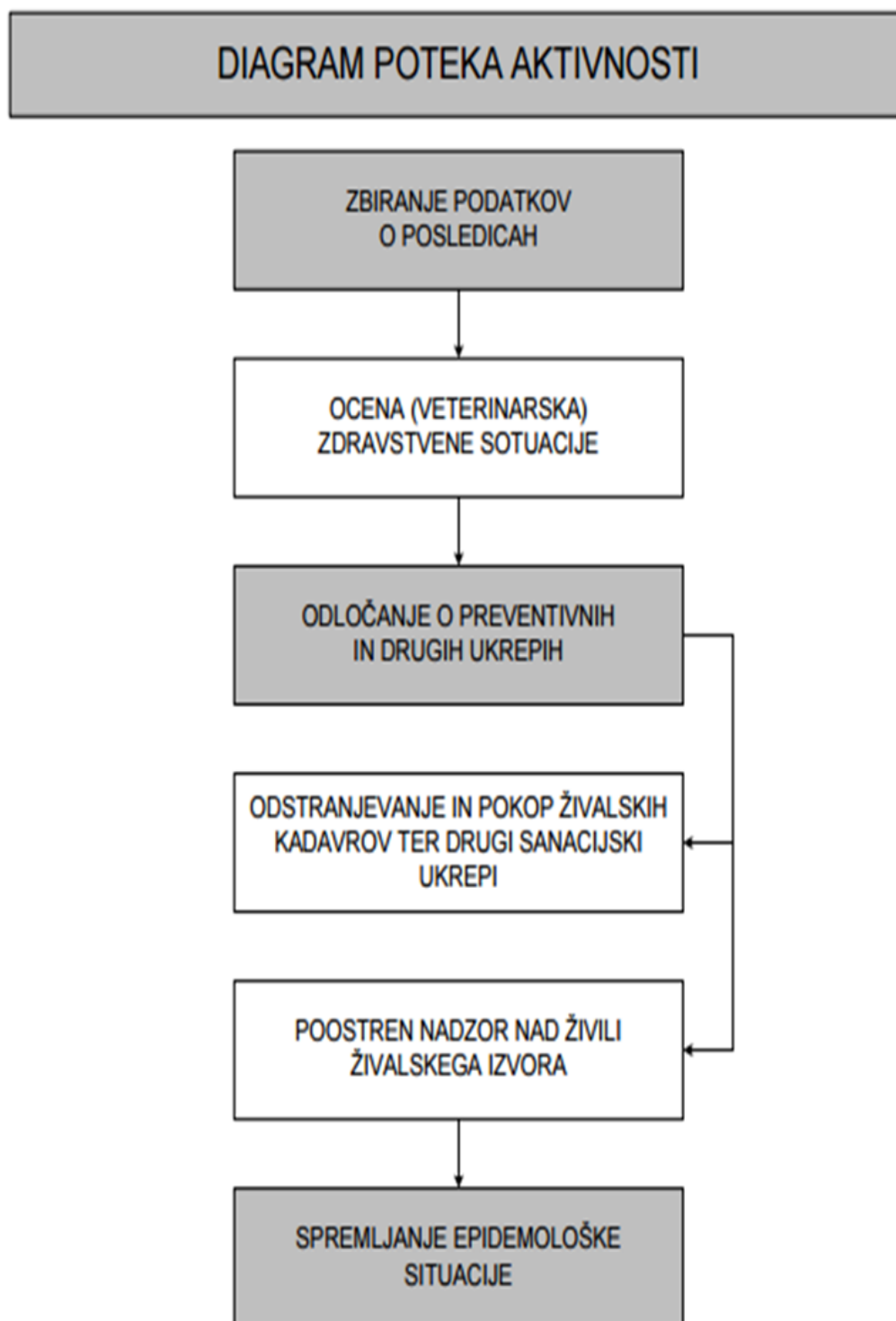
Psihološko pomoč ob potresu preživelim nudijo različni strokovnjaki (psihologi, terapevti, duhovniki). Psihološko pomoč preživelim organizirajo občine v sodelovanju s strokovnimi službami. V ta namen se lahko vnaprej pripravijo zgibanke prve psihološke pomoči preživelim v nesreči, z napotki, kako naj si pomagajo in kje lahko dobijo strokovno pomoč, če jo potrebujejo. Zgibanke se preživelim delijo ob nesreči.

V vse programe usposabljanja pripadnikov sil za ZRP morajo biti vključene vsebine prve psihološke pomoči. Ob potresu, v katerem je večje število ljudi ranjenih ali mrtvih, je potrebno zagotoviti tudi duhovno pomoč, ki jo nudijo predstavniki verskih skupnosti, odvisno od verskega prepričanja ljudi, udeleženih v nesreči in drugih nevladnih organizacij, ki lahko svojo pomoč prizadetim nudijo z različnimi oblikami organiziranih dejavnosti, s katerimi pomagajo ljudem v njihovih najrazličnejših stiskah in potrebah.

Prostovoljni reševalci, poklicni gasilci in zaposleni v centrih za obveščanje znotraj sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami so skladno s smernicami za psihološko pomoč reševalcem prav tako deležni takšne pomoči, če jo potrebujejo.

P-26	Pregled centrov za socialno delo
D-6	Navodilo za izvajanje psihološke pomoči

6.2.4 Prva veterinarska pomoč

Prva veterinarska pomoč ob potresu obsega:

- zbiranje podatkov o poškodovanih in poginulih živalih na prizadetem območju,
- veterinarsko oceno zdravstvene situacije,
- nujno veterinarsko pomoč poškodovanim in obolelim živalim (nujna veterinarska pomoč je poseg, s katerim se odpravi neposredna nevarnost za življenje živali),

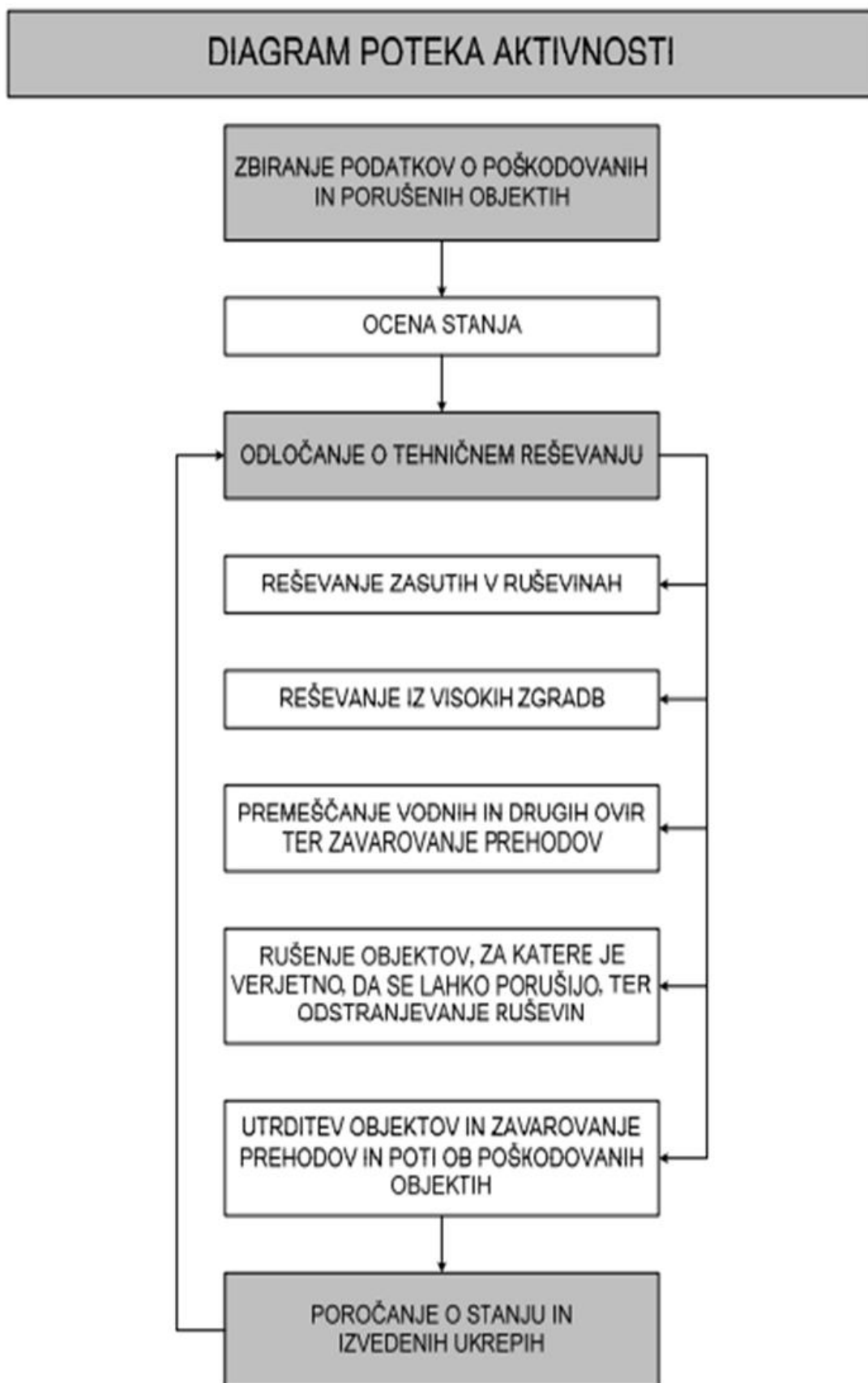
- zakol poškodovanih živali,
- sodelovanje pri odstranjevanju živalskih trupel ter druge sanacijske ukrepe,
- poostren nadzor nad živili živalskega izvora in varnostjo živil rastlinskega izvora,
- sodelovanje pri dekontaminaciji živine,
- izvajanje drugih higienskih in protiepidemijskih ukrepov,
- spremljanje epidemiološke situacije.

Naloge prve veterinarske pomoči izvajajo enote za prvo veterinarsko pomoč, delavci UVHVVR, OU Murska Sobota, Nacionalnega veterinarskega inštituta in veterinarji oziroma veterinarske organizacije s koncesijo (Društvo za zaščito živali Pomurja).

Gasilske enote sicer niso usposobljene za nudenje prve veterinarske pomoči, niti nimajo usposobljenih posameznikov, bi pa po potrebi lahko nudile določeno pomoč strokovnim službam. Tako pomoč bi lahko nudila PGD v občini Radenci in sicer v prvi vrsti enota na področju katere bi bila pomoč potrebna, seveda če bi bila ta enota v primeru potresa operativna, v nasprotnem primeru lahko poveljnik GZ Radenci določi drugo enoto.

P-29	Pregled veterinarskih organizacij
------	-----------------------------------

6.2.5 Reševanje iz ruševin

Ljudje, ki so zasuti v ruševinah, so najpogosteje telesno poškodovani ali potrebujejo psihološko pomoč. Poškodbe so lahko hude in brez hitre pomoči jim mnogi kmalu podležejo. Izkušnje iz potresov pa kažejo, da tudi tisti, ki niso ranjeni, vzdržijo v ruševinah razmeroma kratek čas – dva do tri dni in le v redkih primerih dlje. Prav zato je reševanje iz ruševin pomembna in neodložljiva naloga, ki jo je treba začeti kar najhitreje.

Reševanje iz ruševin mora potekati neprekinjeno, podnevi in ponoči, dokler niso rešeni vsi zasuti. Zato morajo štabi CZ, ki vodijo reševalna dela, primerno organizirati delo reševalnih ekip.

Naloge tehničnega reševanja opravljajo ustrezne gospodarske družbe s področja gradbeništva, ki imajo potrebne tehnične in druge zmogljivosti in sicer GMW d.o.o.

Če občina Radenci sama ni sposobna ukrepati, oziroma nima ustreznih sredstev, lahko na pomoč pozove tudi sosednje občine, Pomursko regijo oziroma državo.

Izpostava URSZR Murska Sobota ima organizirano in usposobljeno Tehnično reševalno enoto CZ z oddelkom za iskanje zasutih v ruševinah, oddelkom za tehnično reševanje in tehnično reševanje s specialnimi delovnimi stroji in napravami ter oddelek za reševanje na vodi in iz vode. Tehnično reševanje obsega:

- iskanje zasutih ljudi v ruševinah z geofoni in drugimi tehničnimi sredstvi oziroma s psi za iskanje v ruševinah,
- reševanje ljudi in premoženja iz ogroženih in poškodovanih objektov, ruševin ter izpod zemeljskih plazov,
- odstranjevanje ovir na cestah, urejanje zasilnih poti in prehodov ter pomoč pri popravilu komunalne infrastrukture,
- premoščanje vodnih in drugih ovir,
- rušenje in odstranjevanje objektov, ki jim grozi, da se porušijo,
- utrjevanje (odranje in podpiranje) poškodovanih objektov,
- zavarovanje prehodov in poti ob poškodovanih objektih ter odstranjevanje ruševin,
- sodelovanje pri sanaciji posledic nesreč z nevarnimi snovmi v naravnem okolju,
- sodelovanje pri graditvi sanitarno-higienskih objektov,
- urejanje lokacij za začasno nastanitev ogroženih prebivalcev,
- reševanje na vodi in iz vode.

Reševanje zasutih se izvaja ročno. Šele ko je ugotovljeno, da v ruševinah ni več preživelih, se preide na odstranjevanje ruševin z gradbeno mehanizacijo.

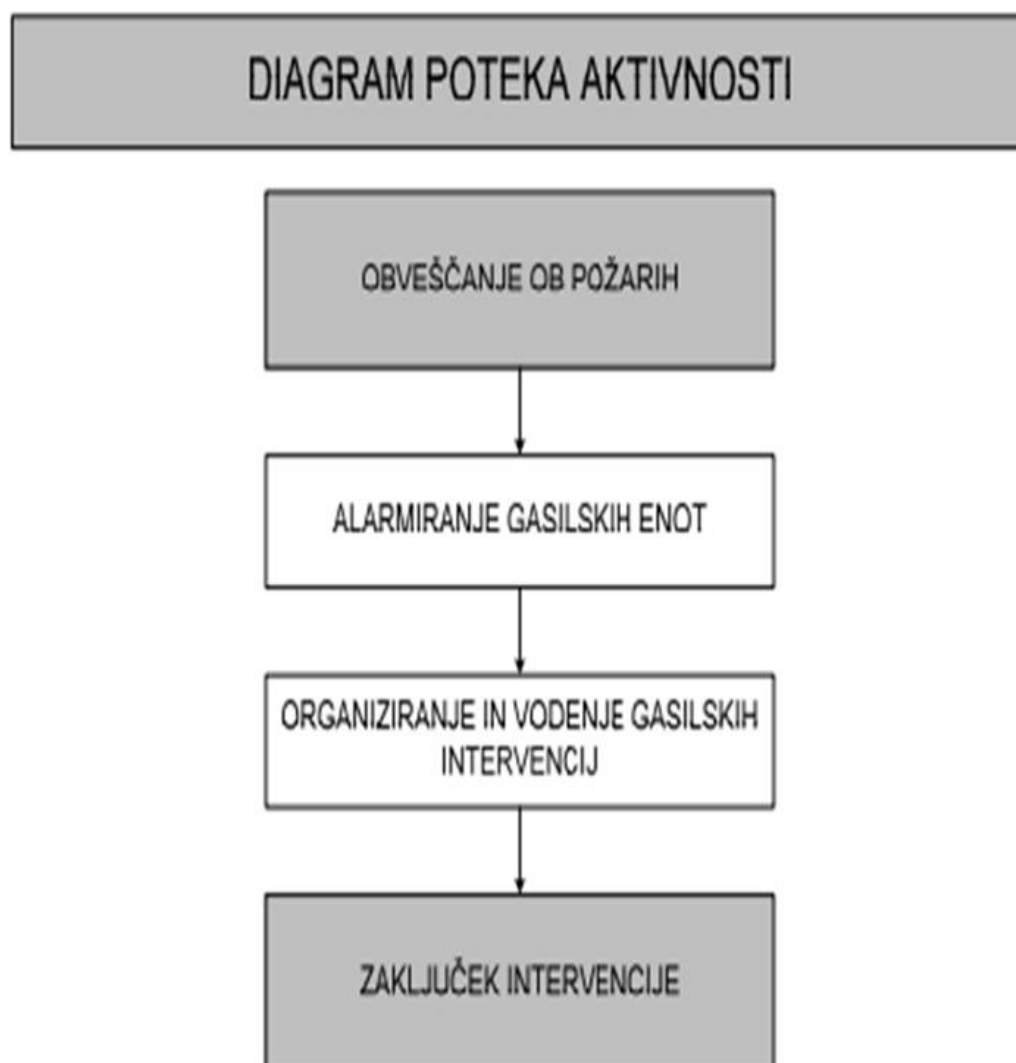
Ruševine, ki bi nastale v primeru potresa, bi vozili na začasno deponijo v občini (občinsko zemljišče).

Občina Radenci ima s PGD Gornja Radgona sklenjen dogovor o pomoči pri reševanju iz visokih zgradb, prav tako pa smo sklenili Pogodbo o nakupu sofinanciranju nabave gasilskega vozila za reševanje z višin, in le to vozilo tudi v letu 2020 nabavili.

Za premoščanje vodnih ovir občina nima na razpolago lastnih virov, zato se v tem primeru zaprosi za pomoč regijo preko ReCO Murska Sobota.

Za zavarovanje prehodov, organizacijo rušenja, odranja in podpiranja poškodovanih objektov, skrbi član štaba, odgovoren za to področje. Ta v sodelovanju s tehnično-reševalnimi enotami CZ in poklicnimi podjetji izvaja našteje naloge.

6.2.6 Gašenje in reševanje ob požarih

Gašenje in reševanje ob požarih ter eksplozijah obsega:

- gašenje požarov,
- reševanje ob požarih in eksplozijah,
- preprečevanje nastanka eksplozij plina in drugih eksplozivnih snovi,

- preprečevanje nastanka požarov.

Naloge izvajajo prostovoljne gasilske enote. Gasilske enote sodelujejo tudi pri drugih nalogah ZRP, še posebej pri reševanju iz visokih zgradb, reševanju ob prometnih nesrečah, pri izvajanju nalog ZRP ob nesrečah z nevarnimi snovmi ter pri oskrbi s pitno in sanitarno vodo.

Obveščanje o požarih poteka skladno z načrti obveščanja GZ.

V začetnih intervencijah izvajajo aktivnosti prostovoljna gasilska društva, v primeru večjega požara pa tudi PGD Gornja Radgona kot enota širšega regijskega pomena.

Naziv PGD	Kategorija
PGD Hrastje-Mota	II.
PGD Hrašenski Vrh	I.
PGD Janžev Vrh	I.
PGD Kapela	I.
PGD Okoslavci	I.
PGD Radenci-Boračeva	III.
PGD Šratovci	I.

V kolikor bi katerokoli gasilsko društvo v občini potrebovalo pomoč v tehniki ter v slučaju prometnih nesreč, se aktivira dodatna PGD na zahtevo vodje intervencije ter PGD Gornja Radgona.

Za oskrbo s pitno in sanitarno vodo so zadolžene gasilske enote PGD-jev (PGD Hrastje-Mota, PGD Hrašenski Vrh, PGD Janžev Vrh, PGD Kapela, PGD Okoslavci, PGD Radenci-Boračeva, PGD Šratovci).

6.2.7 Iskanje pogrešanih oseb

Štab CZ občine Radenci mora kar najhitreje organizirati izvidovanje prizadetega predela in naselja. Do ugotovitve, kje so pod ruševinami ljudje, je mogoče priti na več načinov: s poizvedovanjem pri preživelih prebivalcih porušene in sosednjih stavb ali pri sorodnikih zasutih, s klicanjem in prisluškovanjem, s pregledom posameznih ruševin, z uporabo geofonov ali s posebej za to dresiranimi reševalnimi psi Kinološke zveze.

6.2.8 Zagotavljanje osnovnih pogojev za življenje

Zagotavljanje osnovnih pogojev za življenje ob potresu obsega:

- nujno zdravstveno oskrbo ljudi in živali,
- nastanitev in oskrbo ogroženih prebivalcev s pitno vodo, hrano, zdravili in drugimi osnovnimi življenjskimi potrebščinami,
- zagotavljanje razmer za osebno higieno,
- zagotavljanje delovanja nujne komunalne infrastrukture,
- oskrbo z električno energijo,
- zagotavljanje nujnih prometnih povezav,
- zagotavljanje nujnih telekomunikacijskih zvez,
- zagotavljanje in zaščito nujne živinske krme.

Čim prej je potrebno vzpostaviti delovanje infrastrukturnih objektov in naprav.

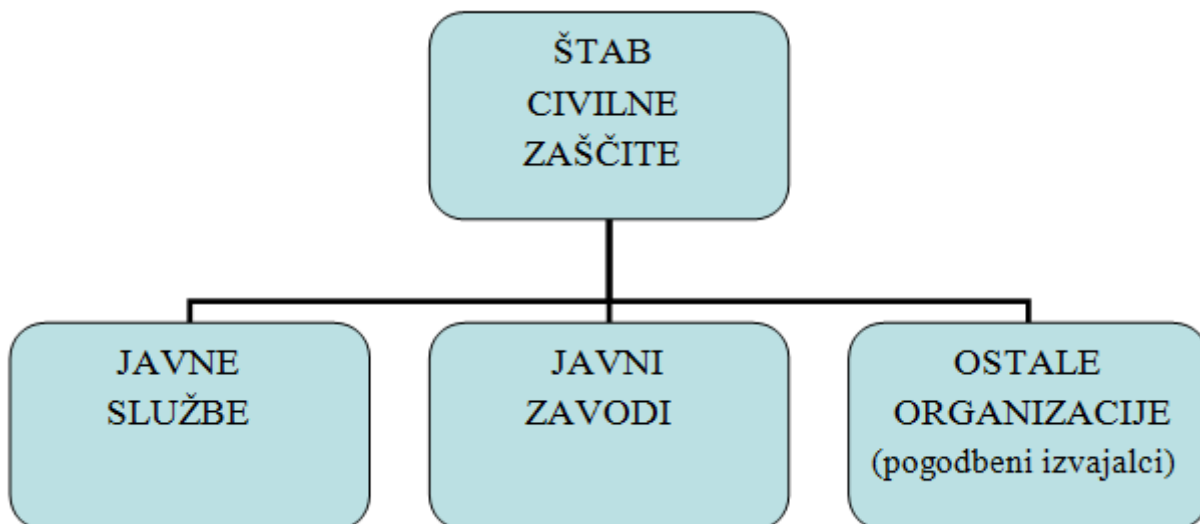
Za izvajanje nalog na področju zagotavljanja osnovnih pogojev za življenje so zadolžene javne službe (Center za socialno delo Pomurje - enota Gornja Radgona, Zdravstvena postaja Radenci - Zdravstveni dom Gornja Radgona) in druge organizacije s področja infrastrukture ter poveljnik CZ občine Radenci.

Delovanje infrastrukturnih objektov in naprav v občini Radenci zagotavljajo naslednje javne službe:

- občinske ceste-GMW d.o.o,
- vodovod in kanalizacija- Režijski obrat Občine Radenci in Javno podjetje Prlekija d.o.o.
- elektro omrežje-Elektro Maribor d.d., DE Gornja Radgona
- telekomunikacije – Telekom Slovenije d.d., Telemach
- državne ceste – Pomgrad Cestno podjetje Murska Sobota

Osnovni pogoji za življenje bodo vzpostavljeni takrat, ko bodo izpolnjeni pogoji za preklic odrejenih zaščitnih ukrepov in nalog ZRP.

Postopki sodelovanja potekajo po piramidnem sistemu od vrha navzdol, kot je prikazano na shemi:

P-3	Pregled sil za zaščito, reševanje in pomoč
P-7	Pregled javnih in drugih služb, ki opravljajo dejavnosti pomembne za ZIR
P-11	Pregled gasilskih enot s podatki o poveljnikih in namestnikih poveljnikov
D-7	Navodila prebivalcem za ravnanje ob nesreči
D-10	Osnovni pogoji za življenje ob naravnih in drugih nesrečah – priporočilo

7 OSEBNA IN VZAJEMNA ZAŠČITA

Osebna in vzajemna zaščita obsega vse ukrepe prebivalcev za preprečevanje in ublažitev posledic potresa za njihovo zdravje in življenje ter varnost njihovega imetja takoj oziroma v prvih urah po nesreči. Za organiziranje, razvijanje in usmerjanje osebne in vzajemne zaščite je zadolžena občina. Pri tem ima pomembno vlogo informativni center, ki ga lahko po potrebi ustanovi občina in med drugimi nalogami usmerjajo izvajanje osebne in vzajemne zaščite v bivalnem okolju.

Za izvajanje nalog osebne in vzajemne zaščite ob naravnih in drugih nesrečah se prebivalci že danes seznanjajo iz učnih programov v šolah, preko različnih oddaj na Radiu in TV ter z napotki občine v tistih predelih občine, ki so posebej ogroženi zaradi različnih nesreč. Napotki vsebujejo tudi preventivno obnašanje prebivalcev na ogroženem območju, kot je npr. njihovo ravnanje in postopanje pred, med in po potresu. S temi navodili so prebivalci na najbolj ogroženem delu občine že danes seznanjeni.

D-7	Navodila prebivalcem za ravnanje ob nesreči
-----	---

8 OCENJEVANJE ŠKODE

Ocenjevanje škode ob potresu zajema ocenjevanje poškodovanosti objektov in ocenjevanje škode, ki se praviloma opravljata skupaj.

Poškodovane objekte je potrebno čim prej evidentirati, oceniti njihovo uporabnost in škodo, kar organizirata štab CZ občine Radenci in občinska komisija za oceno škode. Lastniki in uporabniki objektov lahko poškodovanost objektov prijavijo na telefonsko številko (02 5669 610) ki jo za ta namen objavi občina. Poveljnik CZ občine Radenci in Štab CZ občine Radenci po potresu najprej pripravi prvo - grobo oceno škode, ki je podlaga za odločanje o pomoči občini pri zagotavljanju osnovnih pogojev za delo ter pripravo sanacijskih programov. O prvi oceni škode sestavi poročilo ter poroča županu in poveljniku CZ za Pomursko regijo. URSZR na podlagi poročil o škodi po potresu odloči o pričetku ocenjevanja škode.

Z ocenjevanjem škode na stvareh prične občinska komisija za oceno škode takoj po prejemu sklepa o pričetku ocenjevanja škode s katerim URSZR določi predmet ocenjevanja in časovne roke za izvedbo. Načeloma in v okvirih možnosti se ocenitev uporabnosti objektov in ocenitev škode opravi sočasno.

Komisija najprej zagotovi in preko sredstev javnega obveščanja ter na druge krajevno običajne načine objavi lokacijo, kjer se bodo zbirale vloge občanov, objavi se tudi čas sprejemanja vlog. Predviden prostor za delo komisije je na sedežu Občine Radenci, Radgonska cesta 9, 9252 Radenci.

Nato občinska komisija na krajevno običajen način ter na druge ustrezne načine, glede na razmere, objavi pričetek zbiranja in sprejemanja vlog o poškodovanih objektih na predpisanih obrazcih. Po prejemu prvih vlog se razdeli delo na sprejemanje in obdelavo vlog ter na ogled na terenu s cenitvami poškodovanosti posameznih objektov. Po opravljenih terenskih ogledih vse zbrane vloge - ceno vnese v spletno aplikacijo Ajda. Pri administrativnem delu zbiranja in obdelave vlog komisiji pomagajo strokovni sodelavci občinske uprave Občine Radenci. Komisija si na terenu ogleda in oceni prijavljeno škodo, pri delu sledi navodilom Metodologije za ocenjevanje škode in uporablja predpisane obrazce, ki so tej Metodologiji priloženi.

Pri pripravi potrebne dokumentacije komisiji pomaga strokovni sodelavec/ka občinske uprave Občine. Ta dokumentacija zajema:

- orto-foto posnetke prizadetih naselij s hišnimi številkami,
- razdelitev potresno ogroženih območij po karejih,
- seznam stanovanjskih objektov z nosilcem lastniške oziroma uporabniške pravice,
- obrazce za poškodovanost,
- obrazce za škodo.

Če predsednik komisije oceni, da občinska komisija ne bo zmogla izvesti ocenjevanja v celoti, lahko zaprosi regijsko komisijo za oceno škode za pomoč (prošnjo naslovi na URSZR – Izpostava Murska Sobota).

Poročilo o potresu na območju občine pripravi štab CZ občine Radenci v sodelovanju s štabom CZ za Pomurje, Izpostavo Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje Murska Sobota, pristojnimi službami in drugimi udeleženci sistema zaščite, reševanja in pomoči, ki so sodelovali v postopkih zaščite, reševanja in pomoči. Poročilo mora biti izdelano v skladu s spodaj navedenimi zahtevami za izdelavo končnega poročila.

Končno poročilo o potresu mora vsebovati natančne informacije in podatke o: značilnostih potresa (prizadeto območje), obveščanju o nevarnosti potresa, žrtvah potresa (število mrtvih, težje poškodovanih, lažje poškodovanih, prebivalcih, ki so ostali brez strehe ipd.), škodi na stanovanjskih, industrijskih in drugih objektih, ter infrastrukturi, delovanju služb za zaščito, reševanje in pomoč, prejeti pomoči, vključno z mednarodno pomočjo, trenutnem stanju in razmerah na prizadetem območju, potrebnih nadaljnjih ukrepov, predlogih za pripravo sanacijskih programov, stroškov zaščitnih in reševalnih akcij ter izvedenih ukrepov.

P-33	Seznam članov komisije za ocenjevanje škode
D-16	Vzorec zapisnika o poškodovanosti gradbenih objektov in infrastrukture

9 RAZLAGA POJMOV IN OKRAJŠAV

9.1. Pomen pojmov

Epicenter (nadžarišče potresa) je območje na površju Zemlje, ki leži navpično nad žariščem potresa (hipocentrom) in je zato tudi najbližje žarišču. V epicentru ponavadi nastane najmočnejši in najbolj uničujoč sunek, z oddaljevanjem od epicentra pa intenziteta potresa slabi.

Intenziteta (Io) je mera za učinke potresa, ki je odvisna od njegove energije, epicenterske razdalje in geoloških razmer. To je najpomembnejši podatek za prebivalce, saj z njo ugotavljamo učinke potresa na ljudi, predmete, zgradbe in naravo. Intenziteto merimo v stopnjah različnih intenzitetnih lestvic, ki so brezdimenzionalne veličine (MCS, MSK, EMS). Je subjektivna opisna mera, ki fizikalno ni definirana, in je ponavadi največja v nadžarišču potresa (epicentru), z oddaljevanjem od nadžarišča pa postopoma slabi. Potres z večjo magnitudo ponavadi povzroči tudi večjo škodo na površini Zemlje. Vendar pa vlivajo na intenziteto potresa še mnogi drugi dejavniki kot so: oddaljenost od epicentra, globina žarišča, gostota naseljenosti, kvaliteta gradnje in lokalna geološka zgradba.

Intenzitetna (makroseizmična, potresna) lestvica je celoštevilska, opisna lestvica in nima prave fizikalne podlage. Z intenzitetno lestvico skušamo ovrednotiti vpliv potresa na objekte visoke in nizke gradnje, predmete, človeka in spremembe v naravi. Trenutno v svetu uporabljajo naslednje potresne lestvice:

- ◆ Modificirano Mercallijevo lestvico (MM), ima 12 stopenj,
- ◆ Medvedev-Sponheuer-Karnikovo potresno lestvico (MSK), ima 12 stopenj,
- ◆ Evropsko potresno lestvico (EMS), ima 12 stopenj in
- ◆ Japonsko potresno lestvico (JMA), ima 7 stopenj.

Med prvimi štirimi potresnimi lestvicami (MCS, MM, MSK, EMS) so razlike kar zadeva učinke nasploh neznatne, JMA pa se precej razlikuje glede učinkov potresa od drugih potresnih lestvic. V Sloveniji je v skladu s Pravilnikom o tehničnih normativih za graditev objektov visoke gradnje na seizmičnih območjih uradno še vedno veljavna MSK potresna lestvica, dejansko pa se v zadnjih letih še najbolj uporablja EMS, ki je pravzaprav izpopolnjena verzija MSK potresne lestvice.

Magnituda (M) je instrumentalno določena številka mera jakosti potresa ali sproščene energije v žarišču potresa (hipocentru). Za določanje jakosti potresa seizmologi uporabljajo amplitudo nihanja tal, registrirano na določenem tipskem seizmografu v razdalji 100 km od epicentra. Magnituda nima določene zgornje vrednosti, vendar le izjemoma preseže vrednost 9. Največja doslej izmerjena magnituda je dosegla vrednost 9,5 pri potresu v Čilu leta 1960, v slovenski potresni zgodovini pa je največja ocenjena magnituda 6,8 pri potresu na Idrijskem leta 1511.

Nevarnost je (naravna ali druga ustrezna) danost za katerikoli neugoden pojav, ki je povezan z možno nesrečo in lahko povzroči neugodne učinke.

Ogroženost so možne družbene in ekonomske posledice bodočih nesreč.

Potres opredelimo kot seizmično valovanje tal, ki nastane ob nenadni sprostitvi nakopičenih tektonskih napetosti v Zemljini skorji ali zgornjem delu Zemeljskega plašča. Medtem, ko litosferske plošče trkajo med seboj in ob tem spreminjajo obliko, nastajajo ogromni pritiski. Občasno se energija teh pritiskov sprosti in rezultat te sprostitve je nenadni silovit potres.

Prelom je površina ob dveh istovrstnih ali različnih kamninah, vzdolž katerega je prišlo do premikov vzdolž prelomne ploskve.

Seizmograf je instrument, ki beleži nihanje tal. Zapise seizmografov uporabljamo za določitev magnitude potresa in lokacije epicentra ter za razne seizmološke študije. Seizmologija je veda o potresih in z njimi povezanimi pojavi. Tesno je povezana s fiziko Zemljine notranjosti, tektonofiziko, tektoniko in geologijo ter je del geofizike, ki sodi v sklop naravoslovnih znanosti. **Škoda** obsega ekonomske izgube, ocenjene po nesreči.

9.2. Razlaga okrajšav

CZ	Civilna zaščita
EMS	Evropska potresna lestvica
JGS	Javna gasilska služba
Io	Intenziteta potresa
OŠCZ	Občinski štab Civilne zaščite
M	Magnituda potresa
NS	Nevarna snov
OZ	Območno združenje (Rdečega križa)
PGE	Poklicna gasilska enota
PGD	Prostovoljno gasilsko društvo
ReCO	Regijski center za obveščanje
RKB	Radiološko – kemično - biološko
RS	Republika Slovenija
URSZR	Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje
VURS	Veterinarska uprava Republike Slovenije
VO-KA	Vodovod-kanalizacija

ZARE	Radijske zveze v sistemu zaščite in reševanja
ZiR	Zaščita in reševanje
ZRP	Zaščita, reševanje in pomoč

10 SEZNAM PRILOG IN DODATKOV

10.1. Skupne priloge

P-1	Podatki o poveljniku, namestniku poveljnika in članih štaba civilne zaščite
P-2	Podatki o dežurnih osebah
P-3	Pregled sil za zaščito, reševanje in pomoč
P-4	Podatki o organih, službah in enotah CZ
P-5	Seznam zbirališč sil za zaščito, reševanje in pomoč
P-6	Pregled osebne in skupne opreme ter sredstev pripadnikov enot za zaščito, reševanje in pomoč
P-7	Pregled javnih in drugih služb, ki opravljajo dejavnosti pomembne za ZIR
P-10	Pregled gradbenih organizacij
P-11	Pregled gasilskih enot s podatki o poveljnikih in namestnikih poveljnikov
P-13	Pregled avtomobilskih lestev za gašenje in reševanje iz visokih zgradb
P-14	Pregled avtomobilskih cistern za prevoz pitne vode
P-15	Podatki o odgovornih osebah, ki se jih obvešča ob nesreči
P-18	Seznam medijev, ki bodo posredovali obvestilo o izvedenem alarmiranju in napotke za izvajanje zaščitnih ukrepov
P-19	Radijski imenik sistema zvez ZARE, ZARE +
P-20	Pregled sprejemališč za evakuirane prebivalce
P-21	Pregled objektov, kjer je možna začasna nastanitev ogroženih prebivalcev in njihove zmogljivosti, ter lokacije primerne za postavitve zasilnih prebivališč
P-22	Pregled organizacij, ki zagotavljajo prehrano
P-23	Pregled lokacij načrtovanih za potrebe zaščite in reševanja v občinskih prostorskih aktih
P-24	Pregled enot, služb in drugih operativnih sestavov društev in drugih nevladnih organizacij, ki sodelujejo pri reševanju
P-25	Pregled človekoljubnih organizacij
P-26	Pregled centrov za socialno delo
P-27	Pregled zdravstvenih domov, zdravstvenih postaj in reševalnih postaj
P-28	Pregled splošnih in specialističnih bolnišnic
P-29	Pregled veterinarskih organizacij

P-31	Pregled kulturne dediščine
P-33	Seznam članov komisije za ocenjevanje škode

10.2 Posebne priloge

P-100	Evidenčni list o vzdrževanju načrta
P-151	Pregled – ocena posledic potresa in potrebnih sil in sredstev za ZRP

10.3 Skupni dodatki

D - 1	Načrtovana finančna sredstva za izvajanje načrta ZiR
D - 5	Priporočilo o organiziranju in delovanju informacijskega centra
D - 6	Navodilo za izvajanje psihološke pomoči
D - 7	Navodilo prebivalcem za ravnanje ob nesreči
D - 10	Osnovni pogoji za življenje ob naravnih in drugih nesrečah – priporočilo
D - 13	Vzorec obrazca za povrnitev stroškov občinam ob nesreči
D - 14	Vzorec odredbe o aktiviranju sil in sredstev za ZRP
D - 15	Vzorec delovnega naloga
D - 16	Vzorec zapisnika o poškodovanosti gradbenih objektov in infrastrukture
D - 19	Vzorec sklepa o aktiviranju načrta ZiR ob nesreči
D - 20	Vzorec sklepa o preklicu izvajanja zaščitnih ukrepov in nalog ZRP

10.4 Posebni dodatki

D – 100	Ocena potresne ogroženosti v Občini Radenci
D - 101	Vzorec vprašalnika za oceno uporabnosti po potresu poškodovanih gradbenih objektov